

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НАЧАЛЬНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

23.12.2022

Херсон

387

Про програму соціально-економічного
та культурного розвитку Херсонської
області на 2023 рік

Відповідно до статті 11 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами), на виконання рішення колегії Херсонської обласної державної адміністрації від 20 грудня 2022 року № 16, керуючись пунктом 2 частини другої та пунктом 8 частини шостої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», статтею 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій»:

1. Затвердити програму соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2023 рік (далі – Програма), що додається.

2. Начальникам районних військових адміністрацій, міських, сільських і селищних військових адміністрацій розробити та затвердити в місячний термін програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних територій на 2023 рік.

3. Структурним підрозділам обласної державної адміністрації, районним та військовим адміністраціям населених пунктів, територіальним органам міністерств та інших центральних органів виконавчої влади – відповідальним за реалізацію Програми, забезпечити виконання її показників, завдань та заходів за галузевою спрямованістю, про що інформувати Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації щокварталу до 7 числа місяця, наступного за звітним періодом.

4. Структурним підрозділам обласної державної адміністрації, територіальним органам міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які є виконавцями діючих регіональних програм, щокварталу до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом, інформувати Департамент

розвитку економіки обласної державної адміністрації про їх реалізацію за формою, визначеною в додатку до цього розпорядження.

5. Департаменту розвитку економіки обласної державної адміністрації узагальнену інформацію про стан виконання Програми надавати обласній державній адміністрації щокварталу до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом.

6. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступників голови обласної державної адміністрації (Татаренко В.І. – скликання).

Начальник обласної
військової адміністрації

Ярослав ЯНУШЕВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
обласної військової адміністрації

23.12.2022 № 387

ПРОГРАМА
соціально-економічного та культурного
розвитку Херсонської області на 2023 рік

ЗМІСТ
 програми соціально-економічного та культурного розвитку
 Херсонської області на 2023 рік

		Стор.
	ВСТУП	4
I.	Аналіз економічного та соціального стану області у 2022 році	5
II.	Мета, завдання та заходи розвитку області у 2023 році	33
1.	ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНИХ УМОВ ЖИТТЯ	34
1.1.	Освіта	34
1.2.	Охорона здоров'я	37
1.3.	Підтримка сім'ї, дітей та молоді	38
1.4.	Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	39
1.5.	Культура	40
1.6.	Фізичне виховання і спорт	42
1.7.	Соціальний захист населення	44
1.8.	Надання адміністративних послуг	45
1.9.	Зайнятість населення та ринок праці	46
1.10.	Відновлення та забезпечення функціонування інфраструктури	47
1.10.1.	Дорожньо-транспортний комплекс	47
1.10.2.	Розвиток будівництва та забезпечення житлом населення	48
1.10.3.	Житлово-комунальне господарство та комунальна інфраструктура	50
2.	ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ	51
2.1.	Сільськогосподарське виробництво, іригація (зрошення) земель	51
2.2.	Промисловий комплекс	53
2.3.	Створення умов для розвитку малого та середнього підприємництва. Регуляторна політика	55
2.4.	Інвестиційна діяльність. Створення умов для інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічна політика	57
2.5.	Туристична діяльність	58
2.6.	Споживчий ринок, торгівля	59
3.	ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕНЕРГЕТИЧНА ТА ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА, ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ	62
3.1.	Екологічна безпека	62
3.2.	Паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження	64
3.3.	Збереження та розвиток територій природно-заповідного фонду	65
3.4.	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	65

4.	ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	67
4.1.	Регіональна політика. Розвиток територіальних громад	67
4.2.	Наповнення бюджету, оптимізація і контроль бюджетних витрат	68
4.3.	Підвищення обороноздатності області. Підтримка армії та захист військовослужбовців	70
4.4.	Створення умов для розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства	71
4.5.	Управління об'єктами спільної власності територіальних громад області	72
III.	Джерела фінансування програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2023 рік	74
Додатки до програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2023 рік		
1.	Перелік основних показників економічного і соціального розвитку області на 2023 рік	
2.	Перелік прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку Херсонської області до 2025 року	
3.	Перелік регіональних програм, запланованих до виконання у 2023 році з використанням усіх джерел фінансування	

ВСТУП

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2023 рік (далі – Програма) визначає пріоритетні напрями, основні цілі, завдання та заходи з відновлення і розвитку регіону.

Програма базується на аналізі основних показників соціально-економічного розвитку області за попередні роки та стану справ у 2022 році, а також передбачає забезпечення узгоджених спільних дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування задля втілення єдиної державної політики України на рівні області та вжиття термінових заходів для подолання масштабних збитків, завданих економіці області внаслідок збройної агресії російської федерації.

Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності в області трансформовані в перелік конкретних заходів з її реалізації та згруповані у розділи, які відповідають оперативним цілям розвитку області. Їх виконання дозволить забезпечити відновлення та стабільне функціонування економіки, сприятиме створенню умов для комфортного та безпечного життя мешканців регіону.

Програму підготовлено за пропозиціями структурних підрозділів Херсонської обласної державної адміністрації, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, з урахуванням основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України (лист Мінекономіки від 08 липня 2022 року № 3011-02/46349-03).

Законодавчим підґрунтям для розроблення Програми є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 жовтня 2006 року № 504-р «Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України».

Координацію реалізації Програми здійснює Херсонська обласна державна адміністрація, її структурні підрозділи спільно з територіальними органами центральних органів виконавчої влади, якими розроблено відповідні розділи Програми.

I. Аналіз економічного та соціального стану області у 2022 році

Протягом 2021 року робота Херсонської обласної державної адміністрації як місцевого органу виконавчої влади у співпраці з органами місцевого самоврядування, належній взаємодії з керівниками організацій, установ, громадськими об'єднаннями була спрямована на забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку регіону, збільшення валового регіонального продукту, ефективне використання фінансових ресурсів, розв'язання актуальних проблем життєдіяльності області та поліпшення соціального захисту населення. Пріоритетними напрямками роботи обласної державної адміністрації також були: залучення інвестицій; покращення зайнятості населення; реалізація заходів, спрямованих на впровадження енергозбереження у закладах соціальної сфери; збільшення надходжень до місцевих бюджетів територіальних громад; забезпечення соціальних гарантій.

Як наслідок, область завершила 2021 рік з очікуваним валовим регіональним продуктом на 60,7 млрд грн, зі збільшенням сільськогосподарського виробництва на 11,5%, капітальних інвестицій на 15,8%, зростанням експорту на 47,1%. Усе це дало змогу покращити добробут населення – реальне зростання середньої номінальної заробітної плати штатних працівників становило 21,9%, загалом реальні доходи населення збільшилися на 10,5%.

За обсягами валового регіонального продукту (ВРП), який у 2019 році становив 61955 млн грн, область займала 21 місце серед регіонів України.

Частка Херсонщини у валовому внутрішньому продукті держави впродовж п'яти останніх років була стабільною – питома вага області в загальнодержавному обсязі ВРП становила 1,6%.

Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу мав тенденцію до щорічного зростання. У 2019 році показник склав майже 60,0 тис. грн, що перевищує рівень попереднього року на 7,1 тис. грн, або на 13,4%. За цим показником область займала 19 місце серед регіонів України.

За попередніми даними, у 2020 році індекс валового регіонального продукту склав 94,8%, по Україні – 96%. Зростання індексу фізичного обсягу ВРП область демонструвала у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (106,7%), переробній промисловості (102,3%).

У структурі **валової доданої вартості** найбільша питома вага припадала на сільське, лісове та рибне господарство (26,9%), промисловість (14,1%), оптову та роздрібну торгівлю (11,2%), державне управління, оборону та обов'язкове державне страхування (10,4%), операції з нерухомим майном (8,8%), освіту (7,9%), транспорт (5,4%).

До початку військової агресії російської федерації на території області функціонувало 2469 підприємств (5% від загальної кількості по Україні), з них середні – 79 од. (3,7% від загальнодержавного показника), малі – 2390 од. (5,1% від загальнодержавного показника), зайнято 21,3 тис. осіб (23% від загальної кількості працівників, зайнятих економічною діяльністю).

Унаслідок повномасштабної війни, розв'язаної рф, економіка області зазнала змін. Майже всі підприємства зупинені, бізнес-активність скорочується. Понад 60% населення покинуло свої домівки.

Найбільших втрат унаслідок руйнування виробничих потужностей зазнали енергетика, житлово-комунальна сфера, транспорт, переробна промисловість, машинобудування; унаслідок фактичного зупинення інвестиційних проєктів через надвисокі інвестиційні ризики – будівництво, сільське господарство; унаслідок скорочення попиту населення, яке опинилося в окупації, в зоні активних воєнних дій або вимушено залишило область, скоротилася економічна активність у сфері послуг та окремих видах діяльності (готельно-ресторанний бізнес, а також сфери економіки, які належать до креативних індустрій, зокрема видавнича діяльність, мистецтво, архітектура та дизайн, рекламні агентства, функціонування театральних і концертних залів, музеїв, легка промисловість).

Агропромисловий комплекс є найбільшим сектором економіки області, в якому формувалося близько 30% валової доданої вартості.

Обсяг продукції сільського господарства за 2021 рік становив 30144,1 млн грн, що на 11,5% більше ніж у 2020 році, у тому числі на сільгосппідприємствах – на 14,8%, у господарствах населення – на 7,1%.

Частка продукції рослинництва в загальному обсязі валового виробництва продукції сільського господарства склала 90%, тваринницької продукції – 10%.

Індекс продукції рослинництва за 2021 рік склав 116,0%. Усіма категоріями господарств з площі 808,9 тис. га було намолочено 3,6 млн тонн зернових та зернобобових культур при врожайності 44,5 ц/га. Крім того, ріпаку зібрано 247,2 тис. тонн (по Україні – 4 місце), овочевих культур – 1220,8 тис. тонн (по Україні – 1 місце), картоплі – 426,5 тис. тонн, плодів та ягід – 37,0 тис. тонн.

Індекс продукції тваринництва за 2021 рік склав 82,3%. Усіма категоріями господарств вироблено 52,0 тис. тонн м'яса, 238,0 тис. тонн молока, 657,8 млн штук яєць (по Україні – 7 місце) та 71,0 тонн вовни (по Україні – 5 місце).

Станом на 01 січня 2022 року в області в усіх категоріях господарств налічувалося поголів'я великої рогатої худоби 57,2 тис. голів, у тому числі корів – 37,1 тис. голів, свиней – 49,5 тис. голів, овець та кіз – 20,9 тис. голів, птиці – 4036,3 тис. голів.

У Херсонській області було зареєстровано 12 суб'єктів племінної справи з тваринництва, які мали 26 племінних статусів, зокрема 9 племінних заводів (із розведення великої рогатої худоби – 4, овець – 5) та 17 племінних репродукторів (з розведення великої рогатої худоби – 5, свиней – 5, овець – 1, риби – 5, бджіл – 1).

Водогосподарський комплекс Херсонської області налічував 427,1 тис. га зрошуваних земель, з яких використовувалося 75%, або 320 тис. га. Активно здійснювалися роботи з будівництва зрошувальних систем відповідно до розроблених проєктно-кошторисних документацій на різних об'єктах області.

Унаслідок військових дій більша частина території області не придатна для проведення сільськогосподарських робіт.

Неможливість проведення польових робіт у зоні конфлікту, примусове вивезення техніки, зерна, овочів та фруктів, значне руйнування виробничих споруд та обладнання господарств, блокування експорту сільськогосподарської продукції – усе це призвело до того, що більшість сільгоспвиробників призупинили виробничу діяльність на території області.

Російськими окупантами проводиться незаконний водозабір з Північнокримського каналу зі швидкістю 50 куб./м на секунду, в результаті чого шкода від самовільного використання води досягає понад 32 млн грн за добу.

Проте на деокупованих територіях вже є можливість для подальшої роботи з відновлення та розвитку агропромислового комплексу задля забезпечення сільськогосподарською продукцією населення, а також збереження продовольчої безпеки області.

У **промисловому комплексі** області, що представлений 250 великими, середніми та малими підприємствами, чисельність зайнятих складала близько 23 тис. осіб (16,9% від зайнятих працівників за всіма видами економічної діяльності). Внесок промисловості у валову додану вартість області становив близько 15%. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників промислового комплексу області у грудні 2021 року склала 15653 грн, що у 2,4 раза перевищило мінімальну заробітну плату (6500 грн).

У 2021 році в 2,8 раза зросли обсяги освоєних капітальних інвестицій підприємствами промисловості області та склали 930,7 млн грн, при цьому питома вага цих коштів у загальному обсязі капітальних інвестицій по області зросла більше ніж удвічі та становила 27,4%.

Обсяг реалізованої промислової продукції за 2021 рік склав 40,6 млрд грн, що на 4,3 млрд грн, або на 11,7%, більше показника 2020 року. У структурі реалізації промислової продукції області переважали харчова промисловість (38,4%), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (36,8%), виготовлення виробів з деревини (5,5%), виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (8,0%), машинобудування (3,6%) та металургійне виробництво (2,0%).

Разом з тим, через зменшення попиту на окремі види продукції, втрату традиційних ринків збуту через несприятливі геополітичні процеси, припинення діяльності на території області ряду промислових підприємств індекс промислової продукції у 2021 році становив 92,8%.

Зосереджений у промисловості області значний виробничий і науково-технічний потенціал (наукоємні галузі машинобудування, сучасні потужності харчової, деревообробної промисловості, а також виробництво будівельних матеріалів) давав можливість забезпечити стійкий економічний розвиток, сприяти істотному підвищенню рівня та якості життя населення у 2022 році.

Укладені провідними промисловими підприємствами області багатомільйонні контракти давали стабільне підґрунтя для подальшого розвитку не тільки у 2022 році, а й на перспективу.

Так, Херсонським державним заводом «Палада» було укладено два контракти на будівництво плавучих композитних доків підйомною силою 8500 та 5000 тонн відповідно для турецьких і хорватських партнерів. Загальна сума контрактів – близько 15 млн дол. США.

Херсонська верф ТОВ «Смарт Меритайм Груп» розпочала роботу з будівництва серії корпусів суховантажних суден для нідерландської компанії. Це дозволило б значно завантажити потужності підприємства на кілька років, повну зайнятість робітників та отримання ними стабільної зарплати. У січні 2022 року на Херсонській верфі приступили до різання сталі для першого майбутнього суховантажного судна вантажопідйомністю понад 5000 тонн.

У лютому 2022 року планувалося закласти нове повнокомплектне судно – великий буксир для українського замовника. Взагалі у 2022 році на суднобудівному заводі планувалося збільшити обсяг продукції, що виробляється, більш ніж на 60% та довести її вартість до майже 1 млрд грн.

До того ж програма Президента України «Велике будівництво» створила додаткові стимули для розвитку підприємств із виробництва будівельних матеріалів області. Збільшення обсягів замовлень на цих підприємствах на 20,5% у грудні 2021 року дозволило за підсумками 2021 року реалізувати продукції на 3,3 млрд грн. У 2022 році цей показник мав би збільшитися ще на 20 – 25%.

Аналогічна ситуація спостерігалася майже в усіх галузях промислового виробництва, що створювало підґрунтя для отримання у 2022 році таких результатів:

- досягнення індексу промислової продукції не менше 101,4%;
- збільшення обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) на 4,0 млрд грн;
- підвищення середньомісячної заробітної плати працівників промислового комплексу області на 18% та доведення її розміру наприкінці року до 18 – 20 тис. грн.

Проте фактично з 24 лютого 2022 року територія Херсонської області опинилася або під окупацією військових формувань російської федерації, або у безпосередній близькості до зони активних бойових дій. Під контролем окупаційних військ перебувають практично всі промислові підприємства та їхні потужності.

Практично всі промислові підприємства області з березня 2022 року припинили свою виробничу діяльність, за винятком окремих підприємств харчової промисловості, які забезпечували мешканців області першочерговими продуктами харчування (хлібобулочні вироби, борошно, молочні продукти тощо). На 90% втрачено зв'язок із керівниками провідних промислових підприємств області.

Жодне промислове підприємство в період окупації не здійснило заходів з релокації через технічну неможливість цього процесу або через заборону окупантів.

Крім того, практика окупантів щодо зайняття територій великих промислових об'єктів призводить до розграбування їх матеріально-технічної

бази або до знищення. Це відбувається у містах Херсоні, Каховці, Новій Каховці та Бериславі, де був зосереджений основний промисловий потенціал області (Херсонський державний завод «Палада», ТОВ «Смарт Меритайм Груп», ТОВ НВП «Херсонський машинобудівний завод», ПАТ «Херсонський завод карданних валів», ТДВ «Херсонський електромеханічний завод», ТОВ «Аскона Південь», ТОВ «Планета РС», ПАТ «Акумуляторний завод «САДА», ПАТ «Бериславський машинобудівний завод», ТОВ «Новокаховський електромеханічний завод», ТОВ «Завод крупних електричних машин» (м. Нова Каховка), ПАТ «Гідросталь» (м. Нова Каховка), ПАТ «Каховський завод електрозварювального устаткування» та інші). Попередні збитки можуть сягнути десятків мільярдів гривень.

Тому одним із пріоритетних завдань на 2023 рік є визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951).

Разом з тим, буде розглянуто можливість альтернативної діяльності промислових підприємств області після деокупації, а саме залучення підприємств до створення логістичних і сервісних центрів підтримання у придатному для використання стані озброєння, військової та спеціальної техніки.

Одним з головних чинників відновлення промислової діяльності на деокупованих територіях Херсонської області є наявність людського капіталу. За деякими оцінками, з області виїхало понад 60% населення. Можна припустити, що половина працівників промислового комплексу, а це 12 – 13 тисяч осіб, також перебувають за межами Херсонщини. Безпекова ситуація в регіоні та умови проживання (стан власного або альтернативного житла, забезпечення енергоресурсами та необхідними продуктами) будуть головними критеріями для прийняття мешканцями області рішення щодо повернення на місця свого попереднього проживання. Чимдалі буде зміщено лінію фронту від промислового об'єкта, тим більшою буде вірогідність відновлення його роботи.

До того ж, використовуючи наявний освітянський та науковий потенціал, необхідно розпочати підготовку кваліфікованих робітничих кадрів для потреб промислового комплексу відповідно до наявних потреб промислових підприємств.

Слід зазначити, що до лютого 2022 року більшу частку у структурі економіки області займали **малі та середні підприємства**. Сектор малого та середнього бізнесу складав 99,9% комерційних підприємств регіону. У комерційному секторі працювало 97,5% від загальної кількості найманих працівників області.

Із загальної сукупності підприємств області 30,5% провадили діяльність у сільському господарстві, оптовій та роздрібній торгівлі – 19,8%, промисловості – 12,4%, операції з нерухомим майном – 7,7%, будівництві –

6,0%, у сфері транспорту та складського господарства – 4,9%, готельно-ресторанного господарства – 2,7%.

У 2021 році до бюджетів усіх рівнів від малого та середнього бізнесу надійшло 9531,4 млн грн, що на 28,3% більше ніж за попередній рік, у тому числі до місцевих бюджетів – 5 012,5 млн грн (+24,1%).

За даними Національного банку України, кредитний портфель підприємств регіону на 01 січня 2022 року становив 7,1 млрд грн та збільшився за 2021 рік у 2,2 раза. Найбільше кредитів отримали суб'єкти господарювання у галузі постачання електроенергії та газу (3,4 млрд грн), сільського господарства (1,8 млрд грн), переробної промисловості (506 млн грн), оптової та роздрібно торгівлі (608 млн грн).

У рамках державної програми пільгового кредитування бізнесу «5-7-9» станом на 01 січня 2022 року кредитний портфель підприємств Херсонщини складав 2,6 млрд грн (14 місце) та збільшився за 2021 рік на 2,1 млрд грн, або у 5 разів (6 місце по Україні за темпом росту). Найбільше кредитів отримали сільськогосподарські (44,0%), торговельні (27,0%), промислові (17,0%) підприємства та підприємства сфери послуг (8,0%).

На сьогодні внаслідок бойових дій знищено велику кількість підприємств області. Також бізнес зазнав величезних втрат, опинившись в окупації.

Відновлення бізнесу в післявоєнний період потребує активного сприяння з боку держави.

Регуляторна діяльність Херсонською обласною державною адміністрацією організована відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». У 2021 році в області усі регуляторні органи області здійснили перегляд власних діючих регуляторних актів: переглянуто 606 регуляторних актів, з яких 333 підлягали скасуванню, 30 потребували актуалізації та внесення змін.

Будівельними компаніями області у січні 2022 року виконано **будівельних робіт** на суму 71,3 млн грн, що на 69,5% більше показника за аналогічний період попереднього року. Індекс будівельної продукції (до попереднього року) за січень 2022 року становив 131,7%. Обсяг будівництва будівель склав 37,0 млн грн, у тому числі житлових – 16,3 млн грн, нежитлових – 20,7 млн грн, інженерних споруд – 34,3 млн грн.

Поступове нарощування показників галузі було пов'язане з реалізацією програми «Велике будівництво».

З березня 2022 року підприємства галузі повністю призупинили діяльність. Техніка, обладнання та будівельні матеріали розкрадені загарбниками або зруйновані.

Інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація.

Станом на 01 вересня 2021 року генеральними планами було забезпечено 634 населені пункти області (91%), з яких 437 потребували оновлення та внесення змін.

Після деокупації територій містобудівна документація потребує оновлення та актуалізації.

На початок 2022 року на квартирному обліку як такі, що потребують поліпшення житлових умов, у містах області перебувало близько 4 тисяч сімей.

Для забезпечення населення житлом реалізовувалася Програма розвитку молодіжного житлового кредитування в Херсонській області на 2019 – 2022 роки, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 26 липня 2018 року № 944.

Будівництво квартир здійснювалося за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, виділених на реалізацію житлових програм, а також власних коштів громадян та замовника будівництва – будівельної компанії «Молодіжний житловий комплекс».

Унаслідок російської агресії та тимчасової окупації Херсонської області виконання заходів житлових програм у 2022 році призупинено.

З лютого 2022 року житловий фонд населених пунктів області через бойові дії зазнає суттєвих руйнувань.

За попередніми даними обстеження деокупованих населених пунктів Херсонської області, станом на 25 листопада 2022 року пошкоджено та зруйновано 2206 об'єктів житлового фонду, адміністративних будівель, закладів культури, освіти, охорони здоров'я, промислових підприємств, інших (невійськових) об'єктів.

Досягнення позитивної динаміки в основних економічних сферах насамперед було пов'язано з поступовим зміцненням **інвестиційної складової**.

У 2022 році до ворожого вторгнення здійснювалося супроводження реалізації 37 інвестиційних проєктів у галузі сільського господарства, зрошення, відновлювальної енергетики, промисловості, медицини, туризму. Проводилася робота зі створення на території області трьох індустріальних парків.

Також реалізовувались проєкти (програми) міжнародної технічної допомоги за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Європейського Союзу та інших міжнародних організацій за такими напрямками: сільське господарство, енергоефективність, екологія та поводження з твердими побутовими відходами, розвиток підприємництва, підвищення потенціалу органів місцевого самоврядування, цифровізація, освіта, медицина.

Програма розвитку ООН була основним партнером Херсонської області у покращенні доступу до якісних державних послуг (адміністративних, соціальних, медичних, освітніх) для всіх верств населення, а також у напрямі соціально-економічного відновлення та сталого розвитку громад Херсонської області.

У партнерстві з ПРООН за фінансової підтримки Уряду Великобританії Херсонською обласною державною адміністрацією на початку 2022 року було продовжено реалізацію проєкту «Посилення стійкості громад в Херсонській області», спрямованого на зміцнення стійкості громад та довіри громадян до влади шляхом створення відповідного потенціалу для надання високоякісних державних послуг та створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку.

У рамках проєкту розроблено План заходів з подолання негативного впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток Херсонської області, реалізовано понад 50 місцевих ініціатив на загальну суму 400 тис. дол. США.

Основними негативними факторами та викликами, які впливають на сферу інвестиційної діяльності, є бойові дії, які тривають на території регіону, та окупація частини території області, руйнація і втрата критичної інфраструктури, зниження рівня інвестиційної привабливості Херсонської області.

На сьогодні є потреба у залученні значних інвестицій та коштів міжнародних фінансових організацій для подальшої відбудови регіону.

У **транспортній галузі** області функціонували 2 державні морські торговельні та 2 річкові порти (які є акціонерними товариствами), 1 державне підприємство залізничного транспорту, 2 авіапідприємства та інші суб'єкти господарювання, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом.

Унаслідок вторгнення ворожих військ на територію області та у зв'язку з активними бойовими діями, за попередніми даними, зруйновано:

- міжнародний аеропорт «Херсон» (реконструкція якого мала би завершитися наприкінці 2022 року);
- 14 залізничних станцій (власник АТ «Укрзалізниця»);
- 8 автостанцій (власник ТОВ «Херсонавтотранс»).

У деяких автоперевізників області викрадено транспортні засоби, зруйновано матеріально-технічні бази.

Обсяг завданих збитків можливо встановити лише після деокупації території та проведення обстеження об'єктів.

На сьогодні на деокупованих територіях ведеться робота з відкриття автобусних маршрутів із територіальних громад до м. Кривий Ріг та м. Апостолове.

Також значних пошкоджень і руйнувань зазнала дорожня інфраструктура області. За наявною інформацією, станом на 20 жовтня 2022 року на мережі автодоріг загального користування області зруйновано 14 автомобільних мостів (9 – на дорогах державного значення та 5 – місцевого значення).

Усі інші мости отримали пошкодження різного ступеня. Загалом на мережі автодоріг загального користування експлуатується 99 мостів (на автодорогах державного значення – 54, місцевого значення – 45).

Також зруйновано 1500,0 км автомобільних доріг загального користування (державного значення – 900,0 км, місцевого – 600,0 км). Решта автодоріг мають пошкодження різного ступеня.

Станом на 20 жовтня 2022 року на звільнених територіях проведено обстеження технічного стану 26 автодоріг загального користування, в тому числі 2 доріг державного значення та 24 місцевого.

На ділянках 2 доріг державного значення здійснено роботи з очищення проїзної частини від сторонніх предметів та елементів облаштування блокпостів.

Відновлення логістики потребує першочергових дій з відбудови, реконструкції мостів та автодоріг із залученням усіх можливих джерел фінансування.

З метою підвищення **ефективності споживання енергоресурсів** у бюджетних установах має місце потреба у створенні централізованої системи обліку, узагальнення, аналізу обсягів споживання енергетичних ресурсів бюджетними установами області.

Міністерством розвитку громад та територій України започатковано розбудову Національної бази даних енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель (далі – База), що впроваджується за підтримки проєкту міжнародної технічної допомоги «Просування енергоефективності та імплементації Директиви ЄС про енергоефективність в Україні» (GIZ).

Херсонська обласна державна адміністрація бере активну участь у створенні та наповненні Баз даних енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель.

У 2021 році База набула значної практичної цінності для формування та реалізації енергоефективної політики держави: було сформовано рейтинги енергоефективності будівель та середньострокові плани впровадження енергоефективних заходів. Однак тимчасова окупація території Херсонщини зупинила роботи в цьому напрямі й завадила можливості впроваджувати заплановані заходи.

Область, виходячи з інтенсивності річного сонячного випромінювання, вітрових чинників, є однією з найбільш привабливих в Україні, що дозволяє впроваджувати на її території альтернативні проєкти.

Упродовж 2021 року ТОВ «СИВАШЕНЕРГОПРОМ» завершено будівництво 6 пускових комплексів I черги та 9 пускових комплексів II черги Сиваської ВЕС, розташованих за межами населених пунктів Генічеського району та введені в експлуатацію. Встановлена потужність генеруючого обладнання кожного пускового комплексу – 15,6 МВт. Загальний запланований корисний відпуск електричної енергії об'єктами складає 86,854 млн кВт·год/рік.

Потягом 2022 року планувалося введення в експлуатацію нових потужностей. При цьому прогнозована частка виробленої енергії з відновлювальних джерел мала скласти 77,62%. Але через тимчасову окупацію території Херсонської області проєкт не реалізовувався.

У **сфері торгівлі** провадили діяльність 22,1 тис. суб'єктів господарювання (1,7 тис. підприємств та 20,4 тис. фізичних осіб – підприємців).

Торговельну мережу представляли: супермаркети «АТБ» – 20 од. (у тому числі в м. Херсон – 19), «ЕКО-Маркет» – 8 од., «СІЛЬПО-ФУД» – 3 од., «Фреш» – 6 од., гіпермаркет «Таврія плюс»; мінімаркети «біля дому»: «Везунчик» – 20 од., «Сита Хата» (реалізація ковбасних виробів та сирів) – 17 од., «Green Маркет» – 5 од.

Реалізацію групи будівельних товарів здійснювали 8 супермаркетів «33 квадратні метри», 1 гіпермаркет «Епіцентр» та 1 гіпермаркет «Нова лінія».

В області діяло близько 70 універсальних ринків, на яких, зокрема, реалізовувалася сільськогосподарська продукція місцевого виробництва.

Щороку спостерігалася тенденція до зростання торгівлі. Так, у 2021 році оборот роздрібної торгівлі склав 29,9 млрд грн та зріс на 9,1% у порівнянні з 2020 роком. За темпами зростання обороту роздрібної торгівлі за 2021 рік область посідала 18 місце серед інших регіонів України.

Індекс споживчих цін в області у 2021 році становив 110,0%.

Окупація населених пунктів Херсонщини завдала серйозного удару по підприємствах галузі, викликала трансформацію споживчого попиту кожного українця.

Значна частина торговельних мереж закрилася ще у травні, «скинувши» торговельні залишки шляхом швидкого розпродажу зі значним дисконтом. Мережеві торговельні компанії втратили контроль над своїми торговельними центрами в регіоні. Окремі з них захоплено окупаційною владою (з товарними залишками), значну частину розграбовано, деякі відкрито вже як російські магазини.

Першочерговими завданнями на сьогодні є сприяння суб'єктам господарювання у сфері торгівлі з відновлення діяльності на звільнених територіях та забезпечення населення якісними товарами першої необхідності.

Останніми роками в області стабільно зростає рівень **середньої заробітної плати**, що у свою чергу позитивно впливало на добробут населення. У 2021 році вона збільшилася порівняно з 2020 роком на 21,8% і становила 11398 грн, що в 1,8 раза вище рівня мінімальної заробітної плати (6500 грн). Індекс реальної заробітної плати по області складав 110,5%.

Повномасштабні воєнні дії, що відбуваються на території області, призвели до фізичних руйнувань цивільної та економічної інфраструктури, втрат контролю чи згорання виробництва економічними суб'єктами на тимчасово окупованих територіях або територіях, де відбуваються активні бойові дії, порушено логістичні й виробничі зв'язки та, як наслідок, до вичерпання фінансових можливостей бізнесу. Компанії з перших днів війни намагалися максимально оптимізувати витрати, вдаючись до скорочення персоналу, надання відпусток без збереження заробітної плати, призупинення трудових відносин за договорами, зниження рівнів заробітних плат тощо.

Таким чином, одними з найвідчутніших негативних наслідків кризи, спричиненої війною, є втрата доходів працездатного населення, масова внутрішня та зовнішня міграція працездатного населення і в результаті загострення ситуації на ринку праці.

Зменшення масштабів безробіття та недопущення зниження рівня заробітної плати – одне з пріоритетних завдань, що потребує вжиття відповідних заходів.

В області забезпечувалося виконання показників наповнення **місцевих бюджетів**. Надходження до загального фонду місцевих бюджетів області за 2021 рік склали 6540,5 млн грн, що становить 104,1% до планів, затверджених місцевими радами (+257,8 млн грн).

Доходи місцевих бюджетів без трансфертів та власних надходжень

бюджетних установ за 2021 рік склали 6615,4 млн грн, на душу населення припадало 6506,71 грн, що на 901,79 грн більше відповідного показника 2020 року. Темп зростання доходів становив 116,1%.

Унаслідок військової агресії російської федерації з кінця лютого цього року виконання бюджету відбувається в умовах введеного державою воєнного стану та внесених у зв'язку з цим змін до поточної системи оподаткування з метою запровадження додаткових стимулів та послаблень для бізнесу. Все це, безумовно, відобразилося й на наповненні дохідної частини як державного, так і місцевих бюджетів, а також на виконанні бюджетних показників.

До загального фонду місцевих бюджетів області (без урахування офіційних трансфертів) за січень – вересень 2022 року надійшло 2939,0 млн грн податків і зборів, що на 1679,6 млн грн, або на 36,4%, менше порівняно із січнем – вереснем попереднього року.

Скорочення надходжень відбулося по всіх основних податках і зборах, які зараховуються до місцевих бюджетів. Так, по податку на доходи фізичних осіб (у співставних умовах) надходження зменшилися проти минулого року на 26,5%, або на 819,7 млн грн, по платі за землю – на 75,8%, або на 409,5 млн грн, по єдиному податку – на 38,5%, або на 224,4 млн грн.

До спеціального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів та власних надходжень бюджетних установ) у січні – вересні 2022 року надійшло 13,9 млн грн, що на 67,4%, або на 28,8 млн грн, менше надходжень за відповідний період 2021 року.

Високий ступінь невизначеності як з точки зору часового проміжку й інтенсивності воєнних дій, масштабу подальших руйнувань, так і припущень щодо економічного розвитку регіону ускладнює процес прогнозування та його точність. З огляду на це у 2022 році до зведеного бюджету області (без урахування міжбюджетних трансфертів та власних надходжень бюджетних установ) очікується отримати 3706,0 млн грн податків і зборів, що на 44,0%, або на 2909,4 млн грн, менше надходжень 2021 року.

Пріоритетними напрямками роботи у сфері фінансових ресурсів є забезпечення збалансованості та стійкості бюджетної системи, прозорість та ефективність управління бюджетними коштами на місцевому рівні, а також забезпечення наповнюваності бюджетів усіх рівнів шляхом посилення стимулюючої функції податкової системи, залучення додаткових ресурсів, дотримання жорсткої фінансової дисципліни.

Комплекс заходів для реалізації цих завдань передбачає проведення спільної роботи органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів. Тому більшість завдань і заходів у частині наповнення бюджету можливо здійснювати лише після відновлення української влади на деокупованих територіях Херсонщини.

В області було забезпечено виконання завдань щодо реформування системи **надання адміністративних послуг**. Станом на 24 лютого 2022 року діяли 37 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАПи), утворених рішеннями органів місцевого самоврядування, в тому числі 8 міських (у містах Херсоні, Каховці, Новій Каховці, Голій Пристані, Скадовську, Бериславі,

Генічеську, Олешки), де у свою чергу було створено 67 віддалених робочих місць та 5 територіальних підрозділів.

З 11 лютого 2020 року діяли ЦНАПи в сервісних зонах на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак», які були віддаленими робочими місцями ЦНАПів Новотроїцької та Чаплинської селищних рад.

Протягом 2021 року та з початку 2022 року, в рамках реалізації проєктів міжнародних партнерів, для ЦНАПів області придбано:

- 39 мобільних кейсів, 2 з яких для ЦНАПів на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак»;

- автомобіль Mitsubishi Outlander «Мобільний ЦНАП» – для ЦНАПу Новотроїцької селищної ради;

- автомобіль FORD KUGA TITANIUM – для ЦНАПу Голопристанської міської територіальної громади (24 січня 2022 року).

Реалізація зазначених проєктів дозволяла забезпечити виїзні прийоми для мешканців громад адміністраторами ЦНАПів та створити умови для рівного доступу до адміністративних послуг громадянам України різного соціального статусу, в тому числі маломобільним верствам населення.

Також у 2021 році 5 територіальних громад Херсонщини отримали субвенцію на розвиток мережі ЦНАПів:

- Виноградівська – на виконання проєкту «Реконструкція житлового будинку під ЦНАП за адресою: с. Виноградове, вул. Ларіонова, 9»;

- Великокопанівська, Високопільська та Новокаховська – для придбання станцій для оформлення паспортних документів;

- Каховська – для придбання станції для видачі водійських посвідчень.

До початку повномасштабного вторгнення збройних формувань російської федерації 11 ЦНАПів надавали послуги з оформлення та видачі паспорта громадянина України у формі ID-картки та паспорта громадянина України для виїзду за кордон, а саме: ЦНАПи в містах Херсоні, Каховці, Голій Пристані, Олешки, Кочубеївської, Чаплинської, Новотроїцької, Чорнобаївської територіальних громадах, а також в одному територіальному підрозділі та двох віддалених робочих місцях – смт Новоолексіївка, на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак».

Послуги з реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчень водія можна було отримати у ЦНАПах Новотроїцької та Чаплинської селищних рад, а також на КПВВ «Чонгар».

З метою надання можливості жителям Херсонської області не витрачати свій час на черги, а самим обирати зручну для себе дату й час, у 7 ЦНАПах, а також 2 віддалених робочих місцях встановлено електронну систему керування чергою (у містах Голій Пристані, Каховці, Новій Каховці, Олешки, смт Новотроїцьке, смт Чаплинка, с. Чорнобаївка, на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак»).

Ще 28 ЦНАПів було підключено до мінічерги, яка дозволяла записатися до ЦНАПів області для одержання найбільш затребуваних послуг через офіційний вебсайт Херсонської обласної державної адміністрації та офіційні сайти міських, сільських і селищних рад, де створено ЦНАПи.

Станом на 24 лютого 2022 року Херсонська область лідирувала у частині впровадження комплексної послуги «єМалятко». Так, за однією електронною заявою батькам на Херсонщині були доступні до 8 державних послуг. Прийом заявок на отримання комплексної послуги «єМалятко» здійснювався в усіх 22 відділах ДРАЦС Херсонської області, 31 ЦНАПі області та 10 пологових будинках. З початку 2021 року комплексною послугою «єМалятко» скористалися 4824 батьків Херсонщини.

З початком широкомасштабного вторгнення країни-терориста державні послуги для мешканців Херсонської області та міста Херсона стали тимчасово недоступні, інфраструктура громад області знищена майже на 80%.

У 2021 році затверджено Концепцію розвитку **цифрових компетентностей** жителів Херсонської області, яка передбачала аналіз стану цифрової грамотності, здійснення заходів щодо розвитку цифрових компетентностей населення області, впровадження відповідних стимулів для цифровізації суспільної сфери, усвідомлення наявних викликів, набуття цифрових компетентностей жителями області, стимулювання використання цифрових технологій та електронних послуг.

Водночас відсутність швидкісного та надійного інтернету позбавляла мешканців окремих населених пунктів можливості отримувати інформацію, державні, освітні та медичні послуги, працювати онлайн та ставила під загрозу якісне, повноцінне і своєчасне виконання закладами соціальної інфраструктури своїх функцій.

Також Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» передбачалася бюджетна програма «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» у розмірі 500 млн грн для підключення закладів соціальної інфраструктури (закладів освіти, бібліотек, медичних закладів, ЦНАПів, інших закладів) до широкосмугового інтернету з використанням волоконно-оптичних технологій.

У рамках реалізації інтернет-субвенції здійснювалося підключення до ШСД закладів соціальної інфраструктури, розташованих у сільській місцевості, де жоден з операторів або провайдерів телекомунікацій не провадить діяльність з використанням волоконно-оптичних технологій.

37 територіальних громад області взяли участь у цій програмі та отримали фінансування для 197 населених пунктів області на суму 30,4 млн грн, з них 16 громад області отримали в повному обсязі суму, заявлену в клопотанні, 21 громада – частково.

За результатами виконання робіт упродовж 2021 року підключено за кошти субвенції 379 об'єктів соціальної інфраструктури.

Після ворожого вторгнення майже вся Херсонська область опинилася під окупацією військ російської федерації. Мобільний та інтернет-зв'язок на тимчасово окупованих територіях області відсутній або працює з перебоями, більша частина вузлів зв'язку, телекомунікаційних вишок, обладнання взагалі відключені ворогом або зруйновані внаслідок бойових дій.

Наразі через відсутність логістики, мінування територій, постійні обстріли та труднощі з доступом до пошкоджених ділянок для команд інтернет-провайдерів та операторів мобільного зв'язку немає можливості повною мірою оцінити масштаби пошкоджень, стан об'єктів соціальної інфраструктури та мереж покриття населених пунктів області широкосмуговим інтернетом.

З огляду на вказане після деокупації територій Херсонщини постають нові завдання – відновлення пошкодженого обладнання, усунення наслідків руйнувань від ворожих снарядів, підтримка, стабілізація працездатності мереж для швидкого повернення населенню зв'язку з близькими та доступу до інформації.

Для **розвитку туризму** Херсонщина має цінний природно-рекреаційний потенціал, вигідне геополітичне розташування, комфортні мікрокліматичні умови, різноманітний ландшафт, унікальну флору та фауну, розвинену мережу транспортного сполучення.

На Херсонщині до лютого 2022 року налічувалося понад 1500 об'єктів відпочинку, оздоровлення та розміщення. Серед них 45 дитячих оздоровчих таборів, 10 спеціалізованих санаторних закладів, 26 садиб зеленого туризму, 18 заміських комплексів, 72 цілорічні готельні комплекси, 230 закладів комунальної, державної, колективної власності на узбережжях морів, решта – заклади приватного сектору. Загальний ліжковий фонд – понад 150 тис. місць. Серед об'єктів природно-заповідного фонду області найбільш привабливими локаціями для туристів є Біосферний заповідник ім. Ф.Е. Фальц-Фейна «Асканія-Нова» та Чорноморський біосферний заповідник, національні природні парки «Нижньодніпровський», «Олешківські піски», «Джарилгацький», «Азово-Сиваський» та «Кам'янська Січ». Активно розвивалися морський відпочинок, водний туризм, сільський зелений, винний, екологічний, історико-культурний, гастрономічний, подієвий, рибальський туризм, різноманітні активні види відпочинку, проводилася системна рекламно-іміджева промоційна кампанія та різноманітні подієві заходи.

Щороку спостерігалася тенденція до збільшення впливу сфери туризму та курортів на позитивну динаміку показників економічного і соціального розвитку області за рахунок нарощування чисельності внутрішнього й іноземного туризму, збільшення обсягів надходжень від туристичної галузі (туристичний збір).

Наразі в умовах війни туризм на Херсонщині зазнав величезних збитків як з точки зору турпотоків, яких майже немає, так і з огляду на втрати туристично-рекреаційного потенціалу територій, які потрапили під окупацію та постраждали внаслідок бойових дій. Більшість готелів та об'єктів відпочинку зачинено, інші – зруйновано. Що стосується туристичних компаній сфери міжнародного туризму, то вони повністю зупинили свою діяльність на території області.

Для якомога швидшого відновлення та відбудови туристичної сфери у післявоєнний період потрібні неабиякі капіталовкладення та активне сприяння туристичним потокам.

Станом на 01 січня 2022 року загальна мережа **закладів охорони** здоров'я області складала 80 установ, а саме: 31 заклад первинної ланки надання медичної допомоги, у складі яких: 112 фельдшерсько-акушерських пунктів, 173 фельдшерські пункти, 32 пункти здоров'я та 153 лікарські амбулаторії; 27 закладів вторинної ланки надання медичної допомоги; 14 закладів третинної ланки надання медичної допомоги та 8 інших закладів.

Наразі на деокупованих територіях розташовані 4 центри первинної медико-санітарної допомоги, до складу яких входили 46 фельдшерсько-акушерських пунктів/фельдшерських пунктів та 18 амбулаторій, а також 3 лікарні.

На деокупованих територіях перебувають усі структурні підрозділи Високопільського, Кочубеївського та Нововоронцовського центрів первинної медико-санітарної допомоги. Не зазнали пошкоджень 7 фельдшерсько-акушерських пунктів/фельдшерських пунктів. Таким чином, роботу з надання медичної допомоги населенню розпочато в Кочубеївській (Кочубеївська амбулаторія загальної практики – сімейної медицини та Свободненський фельдшерсько-акушерський пункт) та Нововоронцовській територіальних громадах (Нововоронцовська лікарська амбулаторія загальної практики – сімейної медицини та КНП «Нововоронцовська центральна лікарня», яка не припиняла роботу).

У результаті бойових дій заклади охорони здоров'я області зазнали пошкоджень різного ступеня: від масштабних руйнувань до часткового пошкодження. Мають місце непоодинокі факти демонтажу та вивезення цінного медичного обладнання й техніки.

Слід зазначити, що тривалі воєнні дії також обумовили значні незворотні демографічні втрати, що позначилося на погіршенні кількісних та особливо якісних показників здоров'я населення.

Отже, першочергове завдання полягає у відновленні медичної інфраструктури, забезпеченні дотримання норм профілактики та лікування, розв'язанні проблеми з медичними кадрами та поновленні логістичних зв'язків щодо вчасного й повного забезпечення населення засобами медичного призначення.

В умовах дії правового режиму воєнного стану навчальний процес у закладах дошкільної **освіти** області в очному режимі не здійснюється. Перебувають на простой 469 закладів, з них на деокупованій території – 39. Станом на 01 вересня 2022 року зруйновано 3 та пошкоджено 20 закладів.

Мережа загальної середньої освіти налічує 384 заклади. На деокупованій території розташовані 25 шкіл та 11 філій, з них зруйновано 5 та пошкоджено 31 заклад.

За дистанційною формою навчання працюють 144 заклади освіти, якими охоплено 60388 дітей, з них 56462 дитини дистанційною формою, 3926 дітей сімейною формою навчання. На окупованій території дистанційно навчаються 27986 осіб, на підконтрольній – 16922, за кордоном – 15480 дітей.

Для учнів з особливими освітніми потребами створено 342 класи, де навчаються 1193 дитини.

Навчальний процес здійснюють 3916 педагогічних працівників, з них 3267 основних, 649 сумісників.

До роботи за сумісництвом долучені педагогічні працівники закладів освіти, які перебувають на простої і не здійснюють навчання дистанційно. Всі педагогічні працівники та керівники, які організовують навчання, перебувають на підконтрольній території.

Призупинено діяльність 11 інклюзивно-ресурсних центрів, які проводили комплексну оцінку дітей з особливими потребами, та 7 центрів професійного розвитку педагогічних працівників.

В області із 6 позашкільних закладів перебувають на простої 5. Розпочав роботу онлайн на підконтрольній території Комунальний заклад «Мала академія наук» Херсонської обласної ради, яким охоплено гуртковою роботою 198 дітей.

Комунальним закладом вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради з 15 вересня 2022 року проведено онлайн-консультації для вчителів. Розпочато та триває з 15 жовтня реєстрація педагогічних працівників на онлайн-курси.

Підготовку кваліфікованих робітників у 2022 році для 8 галузей економіки області: промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку, будівництва, торгівлі, громадського харчування і невиробничої сфери побутового обслуговування, здійснюють 22 заклади професійної (професійно-технічної) освіти. На деокупованій території – 2. Дистанційно розпочали роботу 17 закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Охоплено навчанням 3986 здобувачів освіти, з них першокурсників – 336. Освітній процес провадять 592 працівники.

Регіональне замовлення на підготовку робітничих кадрів сформовано з урахуванням потреби регіонального ринку праці та затверджено в кількості 2326 осіб.

В області функціонують 27 закладів вищої освіти, з них фахової передвищої – 17. Здобувають вищу освіту 30 тис. студентів. Освітній процес забезпечують майже 3 тис. науково-педагогічних працівників, серед яких 850 кандидатів наук, 182 (11,7%) доктори наук, 640 доцентів, 157 професорів.

Залишки освітньої субвенції за 2021 рік, які склалися станом на 01 січня 2022 року, по області складають 164,3 млн грн, із них розподілених коштів 23,8 млн грн, нерозподілений залишок – 140,5 млн грн через неможливість проведення сесій органами місцевого самоврядування, розподілу та використання залишку. Касові видатки на 15 жовтня 2022 року склали 12,2 млн грн.

Залишки освітньої субвенції спрямовано на: заробітну плату з нарахуваннями працівникам закладів освіти області – 10,8 млн грн; медикаменти та перев'язувальні матеріали – 7,0 тис. грн; оплату послуг (крім комунальних) – 2,7 млн грн; придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – 1,2 млн грн; придбання обладнання і предметів довгострокового користування – 2,4 млн грн; капітальне будівництво (придбання) інших

об'єктів – 21,0 тис. грн; капітальний ремонт інших об'єктів – 6,5 млн грн; реконструкцію та реставрацію інших об'єктів – 215,5 тис. грн.

В області здійснюється постійний контроль за своєчасною та в повному обсязі виплатою заробітної плати.

Питання забезпечення нарахування та виплати заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти та іншим працівникам закладів освіти в умовах воєнного стану за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету та коштів місцевого бюджету вирішуються на місцях відповідними органами місцевого самоврядування в особі територіального відділу освіти.

У поточному році за рахунок коштів державного бюджету та місцевих бюджетів на засадах співфінансування було заплановано закупівлю 15 шкільних автобусів.

У рамках програми «Спроможна школа для кращих результатів» передбачалося реалізувати 18 проєктів на суму близько 42,3 млн грн, з них 35,8 млн грн – кошти державного бюджету.

За рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання обладнання, модернізацію (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдалень (харчоблоків) закладів загальної середньої освіти, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 року № 120, планувалося проведення будівельних робіт у 12 закладах загальної середньої освіти загальною вартістю близько 70,5 млн грн.

Через військову агресію російської федерації матеріально-технічна база закладів освіти області знищена, пошкоджена та пограбована. На сьогодні у Херсонській області майже повністю знищено парк шкільних автобусів (орієнтовно – 220 одиниць).

Основні завдання після підтвердження безпеки доступу до територій, будівель, можливості проведення робіт – здійснення оцінки технічного стану будівель і споруд, інженерних мереж, проведення інвентаризації майна, шкільних автобусів, перегляд й оптимізація мережі закладів освіти області (з урахуванням того, що деякі знищено), визначення черговості відбудови об'єктів освітньої галузі, автодоріг для підвезення дітей до закладів, розрахунок потреби в засобах навчання, меблях, автобусах та визначення джерел їх фінансування, підготовка матеріалів для аналітичної оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії рф.

Станом на 24 лютого 2022 року на обліку **дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, служб у справах дітей Херсонської області перебувало 2657 дітей вказаної категорії, з них 1822 – під опікою, піклуванням, 687 – у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, 148 – в інших закладах.

На початок вторгнення рф на територію України в області діяли 72 дитячі будинки сімейного типу (499 дітей) та 109 прийомних сімей (255 дітей).

На 01 жовтня 2022 року 15 дитячих будинків сімейного типу (100 дітей) та 4 прийомні сім'ї (6 дітей) евакуйовано за кордон, 1 дитячий будинок сімейного

типу (6 дітей) самостійно виїхав до рф, 19 дитячих будинків сімейного типу (122 дитини) та 28 прийомних сімей (80 дітей) евакуйовано в межах України.

Службі у справах дітей обласної державної адміністрації підпорядковані комунальний заклад Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Радість» та комунальний заклад Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей», в яких на початок ворожого вторгнення перебувало відповідно 49 та 47 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Під час воєнного стану, оголошеного в Україні, а саме в березні та квітні, до комунального закладу Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» влаштовано ще 8 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Через відсутність безпечних маршрутів тимчасового переміщення (евакуації) дітей службами у справах дітей області спільно з регіональним координатором по Херсонській області Міжнародної Благодійної Організації «Партнерство «Кожній дитині» вжито заходів для влаштування дітей, які перебували в комунальних закладах Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Радість» та «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей», до батьків, сімей родичів/знайомих, патронатних сімей, прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу.

Усі сім'ї, які забрали дітей та написали заяви, отримують фінансову підтримку від МБО «Партнерство «Кожній дитині». Так, за травень – вересень цього року виплачено 639100 грн.

Станом на 01 жовтня 2022 року в комунальному закладі Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Радість» діти відсутні, а в комунальному закладі Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» ще перебувають 20 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, 5 з яких влаштовано ще до оголошеного воєнного стану, з них одна дитина перебуває у психіатричній лікарні, 15 – переміщено з комунального закладу «Новопетрівська спеціальна школа» Снігурівського району Миколаївської області.

Службою у справах дітей обласної державної адміністрації постійно проводиться робота щодо пошуку родин, які б могли взяти до себе на тимчасове влаштування дітей, які наразі перебувають у закладі.

В області відмічається позитивна тенденція щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання.

За оперативними даними, протягом 2022 року згідно з рішеннями міських, районних та міськрайонних судів Херсонської області громадянами України усиновлено 5 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

У 2022 року в Херсонській області функціонували 8 патронатних родин (у містах Каховці та Голій Пристані – по 2, у місті Бериславі, Чаплинській, Кочубеївській, Херсонській територіальних громадах – по 1), до яких упродовж

року влаштовано 13 дітей для подолання складних життєвих обставин. У зв'язку зі складною ситуацією, обумовленою війною, 5 родин патронатних вихователів не надають послуги патронату, оскільки 2 з них перебувають в окупації, 2 – за кордоном, 1 евакуювалася на підконтрольну Україні територію, де умови проживання не дають їй змоги надавати такі послуги. Станом на 01 жовтня 2022 року в області залишилися 2 патронатні родини, до яких влаштовано 5 дітей, та 1 патронатна родина перебуває за кордоном з 2 дітьми.

Протягом 2022 року та в подальшому служби у справах дітей області продовжуватимуть вирішувати питання щодо розроблення та здійснення заходів, спрямованих на поліпшення становища дітей, їх фізичного, інтелектуального і духовного розвитку, соціального захисту, забезпечення прав, свобод і законних інтересів.

На 24 лютого 2022 року на території області налічувалося 958 закладів **культури** (438 одиниць клубного типу, 462 бібліотечні установи, 2 обласні театри, обласна філармонія, 14 музейних установ, 35 шкіл естетичного виховання, комунальний заклад «Херсонський фаховий коледж культури і мистецтв» Херсонської обласної ради та комунальний заклад «Херсонський фаховий коледж музичного мистецтва» Херсонської обласної ради, комунальне підприємство «Кіновідеопрокат», у складі якого функціонує ККЗ «Ювілейний», а також обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури, обласний навчально-методичний центр культури і мистецтв, обласний центр народної творчості).

Культурна спадщина є фундаментом, на якому будується національна культура, ідентифікатором, що визначає самобутність нації. На території Херсонщини станом на 01 серпня 2022 року налічувалося 10031 об'єкт культурної спадщини, в тому числі пам'яток археології – 7808, історії – 2152, мистецтва – 71 (з них пам'ятки національного значення: археології – 104, історії – 6, мистецтва – 3).

Цього року багато об'єктів культурної спадщини Херсонщини зазнали значних руйнувань. Найбільшої шкоди від військових дій – бомбардувань, улаштування окопів, дислокації військових підрозділів, розграбування – завдано археологічним та історичним пам'ятникам, місцевим музеям, закладам культури тощо.

За попередньою інформацією, вже 72 заклади культури зазнали пошкоджень чи руйнувань унаслідок військових дій (Херсонський район – 13, Каховський район – 5, Бериславський район – 54).

Найбільших руйнувань завдано історичним пам'яткам, розташованим на території Бериславського та Херсонського районів.

Таким чином, після деокупації області необхідне здійснення ряду заходів з відновлення діяльності закладів культури, збереження та подальшого використання культурної спадщини регіону.

У 2021 році значна увага місцевих органів влади приділялася питанню **розвитку спорту** та вдосконаленню спортивної інфраструктури, відновленню і будівництву нових об'єктів.

Херсонською обласною державною адміністрацією у 2021 році реалізовано

2 проекти в рамках програми «Велике будівництво», а саме:

- «Будівництво стадіону по вул. Покровська, 476 у с. Чорнобаївка Білозерського району Херсонської області»;

- «Будівництво комплексу спортивних майданчиків по вул. Вокзальна, 7а у м. Таврійськ Херсонської області».

Того ж року розпочато будівництво в межах реалізації 2 проектів, а саме:

- «Реконструкція стадіону «Колос» за адресою: вул. Миру, 32, смт Іванівка, Іванівський район, Херсонська область»;

- «Центр Олімпійських видів спорту «H2O Нова Каховка» м. Нова Каховка».

Крім того, у 2021 році завершено будівництво в місті Голій Пристані нового парку зі спортивними та ігровими майданчиками. За кошти місцевих бюджетів облаштовано 10 спеціалізованих локацій соціального проекту «Активні парки – локації здорової України».

До того ж було узгоджено технічні завдання за проектом реконструкції п'яти ДЮСШ у рамках програми Президента України «Реконструкція 100 ДЮСШ та 16 спортивних інтернатів» і розроблено ескізні проекти.

Також розроблено і запропоновано до фінансування за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку у 2022 році проект «Реконструкція тенісного корту під легкоатлетичний майданчик комунального закладу «Херсонська школа вищої спортивної майстерності Херсонської обласної ради».

Шість учасників XXXII Олімпійських ігор у Токіо та дві учасниці Паралімпійських ігор представляли Херсонщину у 2021 році.

За рахунок обласного та місцевих бюджетів у 2021 році виплачено одноразові стипендії ліцензіатам Олімпійських та Паралімпійських ігор у сумі 100 тис. грн кожному, тренерам спортсменів – 50 тис. грн кожному.

Також з метою морального і матеріального заохочення спортсменів області, стимулювання досягнення високих спортивних результатів за рахунок співфінансування обласного та місцевого бюджетів у 2021 році виділено 600 тис. грн на придбання житла чотирикратній учасниці Олімпійських ігор І. Новожиловій.

Чисельність осіб, залучених до занять спортом, того ж року зросла на 1,75 тис. у порівнянні з 2020 роком і становить майже 24,4 тис.

В області функціонували 34 дитячо-юнацькі спортивні школи, серед яких 2 мають вищу категорію, 8 – першу та 11 – другу категорію. В них займалися 12003 спортсмени під керівництвом 496 тренерів на 186 відділеннях з видів спорту. Також в області діяв Комунальний заклад «Херсонська школа вищої спортивної майстерності» Херсонської обласної ради, де займалися 70 спортсменів постійного складу та 42 спортсмени змінного складу на 8 відділеннях з видів спорту під керівництвом 20 тренерів.

Упродовж 2021 року з олімпійських видів спорту проведено 25 чемпіонатів області, 48 навчально-тренувальних зборів та профінансовано 104 виїзди на всеукраїнські змагання. З неолімпійських видів спорту проведено

6 чемпіонатів області, 8 навчально-тренувальних зборів.

Проте внаслідок тимчасової окупації Херсонщини заклади фізичного виховання та спорту припинили свою діяльність. Значну частину майна і приміщення було захоплено окупантами та використано як місця тимчасового перебування, у результаті чого розграбовано або завдано руйнувань різного ступеня.

Одним з пріоритетів **соціальної політики** в області є посилення захисту соціально вразливих верств населення Херсонщини, розширення та вдосконалення наявного переліку соціальних послуг.

В області діяли 10 інтернатних закладів системи соціального захисту населення, підпорядкованих Департаменту соціального розвитку обласної державної адміністрації та розрахованих на 1519 ліжко-місць (3 геріатричні пансіонати, 5 психоневрологічних, 1 спеціальний та 1 дитячий будинки-інтернати).

На повному державному утриманні в них перебували 1426 підопічних, з яких 82 вихованці/підопічні з інвалідністю комунального закладу Херсонської обласної ради «Олешківський дитячий будинок-інтернат». За період проведення бойових дій до закладів системи соціального захисту населення області влаштовано 28 осіб.

До 01 жовтня 2022 року з обласного бюджету на утримання зазначених закладів профінансовано кошти в сумі 110,2 млн грн, з яких 102,1 млн грн – заробітна плата.

Станом на 14 жовтня 2022 року з 10 обласних будинків-інтернатів та пансіонатів системи соціального захисту населення призупинено фінансування таких комунальних закладів Херсонської обласної ради: «Каховський геріатричний пансіонат», «Голопристанський геріатричний пансіонат», «Херсонський психоневрологічний будинок-інтернат», «Олешківський психоневрологічний будинок-інтернат», «Каїрський психоневрологічний будинок-інтернат», «Дніпрянський психоневрологічний будинок-інтернат», «Ушкальський психоневрологічний будинок-інтернат» та «Олешківський дитячий будинок-інтернат». Це викликано тим, що окупаційною владою у вказаних закладах змінено керівництво та працівників бухгалтерської служби.

У Херсонській області в умовах воєнного стану за перше півріччя 2022 року виявлено 16,2 тис. одиноких непрацездатних громадян, фактично обслуговано 12,3 тис. осіб (у містах – 10,4 тис. осіб, у селах – 5,7 тис. осіб), що складає 76%.

Для забезпечення їх кваліфікованим доглядом та увагою функціонують територіальні центри (10) та центри надання соціальних послуг (7) по обслуговуванню одиноких непрацездатних громадян та осіб з інвалідністю, в яких діють: 21 відділення соціальної допомоги вдома; 9 відділень денного перебування; 3 відділення організації надання адресної грошової та натуральної допомоги; 9 відділів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; 1 відділення з надання інших видів соціальних послуг; 9 відділень стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання, що розраховані на 169 ліжко-місць.

Зазначеними установами надаються всі види можливих соціальних послуг в умовах воєнного стану.

На обліку в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, перебувають 161,0 тис. осіб. З початку 2022 року нараховано пільги 35019 особам на загальну суму 160,0 млн грн.

У Херсонській області мешкають 5176 осіб, які постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи, з них 1647 учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які мають право на пільги та відповідний статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

На 2022 рік області з державного бюджету для здійснення компенсаційних виплат та допомог за програмами, пов'язаними із соціальним захистом населення, постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджено кошти в сумі 9,7 млн грн. За перше півріччя фактично виплачено 3,9 млн грн.

Протягом 2021 року та на початку цього року проводилися заходи щодо забезпечення надання населенню якісних **житлово-комунальних послуг**, реконструкції систем водопостачання та водовідведення для забезпечення населення питною водою, реконструкції очисних споруд із застосуванням сучасної технології очищення стічних вод, утримання багатоквартирного житлового фонду.

За останніми даними (станом на 01 грудня 2021 року), за спожиті житлово-комунальні послуги населення області розрахувалося на 74,7%.

На території Херсонської області налічувалося 244 комунальні та сільські підприємства водопровідно-каналізаційного господарства, що обслуговували 1930 об'єктів систем централізованого водопостачання та 43 об'єкти водовідведення.

Відповідно до наявної інформації, практично 50% джерел систем централізованого питного водопостачання населених пунктів області подають воду, яка не відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» за фізико-хімічними показниками (сухий залишок, загальна жорсткість, хлориди, сульфати, залізо, нітрати, аміак тощо). Це пов'язано насамперед з підвищеною мінералізацією водоносних горизонтів, що експлуатуються.

З метою забезпечення населення області якісною питною водою у 2021 році в рамках підготовки об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства до роботи в осінньо-зимовий період 2021/2022 року проведено аварійно-відновлювальні роботи на мережах водопостачання протяжністю 75,0 км та на мережах водовідведення – 2,7 км. Також підготовлено 44 водопровідні насосні станції, 53 каналізаційні насосні станції, 11 каналізаційних очисних споруд та 696 свердловин.

При цьому має місце проблема із забезпеченням населення цілодобовим водопостачанням через зношеність водопровідних мереж, що становить 3061,8 км, або 42,8% загальної протяжності мереж (7160,9 км), а також через пошкодження водопровідних мереж унаслідок воєнних дій, обсяги яких

визначаються у міру деокупації населених пунктів та за результатами вживаються заходи з відновлення водопостачання.

У 97 населених пунктах області вода подається за графіком.

Мешканці 2 населених пунктів області частково користуються привізною водою, а саме смт Високопілля та смт Рикове Генічеського району.

Потребують проведення відновлювальних робіт аварійні мережі водовідведення – 426,8 км (38,9% від загальної протяжності – 1096,1 км) та мережі, пошкоджені внаслідок руйнації.

Для забезпечення споживачів якісним централізованим теплопостачанням, у рамках підготовки об'єктів теплопостачання до роботи в осінньо-зимовий період 2021/2022 року проведено роботи на 66 котельнях, 72 теплових пунктах та на 290,3 км теплових мереж у двотрубному обчисленні. Виконано роботи з капітального ремонту 3,18 км теплових мереж.

Обсяги підготовки об'єктів теплопостачання до роботи в осінньо-зимовий період 2022/2023 року неможливо було визначити у зв'язку з тимчасовою окупацією населених пунктів області.

Наразі є актуальним розв'язання проблеми зношеності теплових мереж, що становить 131,4 км, або 45% від їх загальної протяжності – 290,3 км. Втрати теплової енергії у теплових мережах в середньому по області складають 26%. Найвищі втрати теплової енергії на АТ «Херсонська ТЕЦ» – 37%.

Незадовільний технічний стан очисних споруд та каналізаційних мереж призводить до постійного забруднення навколишнього природного середовища.

Вкрай низький рівень охоплення системами централізованого водовідведення, очищення та знезараження стічних вод населених пунктів Херсонської області спричиняє забруднення ґрунтів та водоносних горизонтів.

Багатоквартирний житловий фонд області налічує 3560 житлових будинків, з яких 1261 – комунальної власності, 1743 – об'єднання співвласників багатоквартирних житлових будинків і житлово-будівельних кооперативів та відомчі будинки, у 556 будинках створено органи самоорганізації населення.

У житловому фонді функціонують 1390 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, з яких 81 ОСББ створено у 2021 році.

З метою збереження та забезпечення належного утримання житлового фонду як спільного майна співвласників багатоквартирних будинків після деокупації населених пунктів області буде продовжено роботу зі створення ефективного власника житла.

Залишається проблемним питання відселення мешканців з будинків «гнучкої» конструктивної схеми у місті Херсоні – 21 житловий будинок (1383 квартири), мешканці яких стали заручниками експерименту з проектування та будівництва житла на осідаючих ґрунтах.

Однак першочергові завдання полягають у відновленні комунальної інфраструктури, пошкодженої внаслідок бойових дій, у поновленні надання якісних послуг населенню та створенні комфортних умов їх життєдіяльності.

У Херсонській області налічується 24 каналізаційні очисні споруди проектною потужністю 158,85 млн куб. м на рік.

У 2021 році за проектом «Каналізаційні очисні споруди в м. Генічеську – реконструкція» проведено роботи за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, на які з державного бюджету виділено 11246,9 тис.грн, з місцевого – 2811,7 тис.грн.

У 2022 році передбачалося впровадження проектів з реконструкції очисних споруд у селищах міського типу Брилівка, Лазурне та Новотроїцьке за рахунок субвенції з державного бюджету на реалізацію проектів водопостачання та водовідведення. Проте тимчасова окупація Херсонщини унеможливила фінансування та виконання зазначених робіт.

На сьогодні неможливо повною мірою оцінити вплив війни на довкілля через брак точної інформації. Бойові дії та складна ситуація із забрудненням довкілля, що склалася у результаті виробничої діяльності підприємства хімічної промисловості Ukrainian Chemical Products, розташованого на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, вказує на гостру необхідність моніторингу забруднення атмосферного повітря у кризовій зоні із застосуванням пересувної моніторингової лабораторії та влаштування стаціонарних постів спостереження.

На території області залишається складною і ситуація у сфері поводження з побутовими відходами. Щороку в регіоні утворюється понад 250 тис. тонн таких відходів. Згідно з даними інвентаризації місць видалення твердих побутових відходів (далі – ТПВ), на території Херсонщини розташовано 293 місця їх видалення.

При цьому немає підприємств сміттєпереробної галузі, не запроваджено роздільне збирання та сортування відходів. На даний час поводження з ТПВ ґрунтується на технологіях низького рівня й орієнтоване на їх захоронення. Управління діяльністю щодо поводження з ТПВ здійснюється органами місцевого самоврядування, і цей сектор отримує недостатнє фінансування, має обмежений досвід та технічні знання.

Розв'язання проблеми зі звалищами й забрудненням довкілля відходами, зокрема утвореними внаслідок бойових дій, наразі є пріоритетним завданням.

Згідно зі зведеними даними щодо умов та стану **зберігання не придатних до використання хімічних засобів захисту рослин**, на території Херсонської області налічується 1668,457 тонни вказаних безхазяйних засобів, які потребують якнайшвидшої утилізації.

Крім того, в результаті бойових дій зазнають руйнувань тваринницькі, птахівничі ферми, потужності з переробки сільськогосподарської продукції. Утворюється значна кількість побічних продуктів тваринного походження при загибелі сільськогосподарських і домашніх тварин, птиці, які, за відсутності відповідних заходів реагування (збирання, знешкодження, оброблення, перероблення), можуть призвести до збільшення ризику поширення спільних для людей і тварин інфекційних хвороб.

Після евакуації людей з місць окупації та із зони активних бойових дій в населених пунктах залишаються безпритульними як сільськогосподарські, так і домашні тварини. Безпритульні тварини є резервуаром зоантропонозів

(хвороби, спільні для людей і тварин), зокрема сказу, лептоспірозу, ехінококозу, демодекозу, токсоплазмозу та інших небезпечних хвороб.

Станом на 01 січня 2022 року **природно-заповідний фонд** Херсонської області налічував 84 території та об'єкти загальною площею 371,94 тис. га, у тому числі 16 територій та об'єктів загальнодержавного значення і 68 місцевого значення.

Співвідношення фактичної площі природно-заповідного фонду до площі області (показник заповідності) становить 11,22%.

Природно-заповідний фонд області налічує 7 категорій територій та об'єктів:

- Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна та Чорноморський біосферний заповідник;
- Азово-Сиваський національний природний парк і національні природні парки «Джарилгацький», «Олешківські піски», «Ниžньодніпровський» та «Кам'янська Січ»;
- 1 дендропарк загальнодержавного значення «Асканія-Нова»;
- 8 заказників загальнодержавного та 15 заказників місцевого значення;
- 30 пам'яток природи;
- 13 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення;
- 10 заповідних урочищ.

Основними проблемами для цінних територій у результаті війни стали масштабні пожежі, замінованість територій, активні бойові дії та, як наслідок, неможливість виконання природоохоронних функцій, окупація, втрата працівників та науковців, які були вимушені покинути свій дім і роботу.

Через воєнні (бойові) дії під загрозою знищення чи значного пошкодження опинилися об'єкти Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, території природно-заповідного фонду області та біосферні заповідники ЮНЕСКО. У зоні активних бойових дій опинилися й цілинні нерозорані степи та приморські екосистеми. Під вогненним ударом – ландшафтні заказники загальнодержавного значення «Олександрівський», «Станіславський». Національний природний парк «Кам'янська Січ» зазнає особливих уражень.

Тривалий час відбувалися пожежі на Кінбурнській косі, що є частиною Чорноморського біосферного заповідника, та на території національного природного парку «Ниžньодніпровський».

Об'єкти природно-заповідного фонду, де є велике поголів'я диких тварин, зокрема Біосферний заповідник «Асканія-Нова» (тут зібрані і живуть на волі різноманітні види тварин, деякі в дуже обмеженій кількості у світовому масштабі, унікальні для всього світу), національні природні парки «Азово-Сиваський» і «Джарилгацький», а також природоохоронні території позбавлені можливості отримати фінансування.

Значної шкоди зазнають тварини, птахи, які прилетіли в Україну з теплих країв і не змогли повернутися на свої звичні місця гніздування. Крім того, активні бойові дії припали на сезон тиші, період розмноження диких тварин, що призведе до скорочення багатьох популяцій.

Ситуація ускладнюється мінуванням території, оскільки після розмінування природно-заповідних територій утворюються воронки від вибухів, а отже, суттєво псується або знищуються природні ділянки та все живе на них. До того ж замінованість територій унеможливорює роботу природоохоронної спільноти та проведення безпосередніх природоохоронних заходів через значний ризик для життя.

Найбільш важливими кроками для відновлення природної цінності заповідних територій та їхньої ролі для добробуту українців має стати природне відновлення пошкоджень (без втручання людини) та створення нових природоохоронних об'єктів, що частково компенсує втрати захищених територій для рідкісних видів тварин і рослин.

У 2021 році у сфері **цивільного захисту** основні зусилля спрямовувалися на попередження й ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, підготовку спеціалізованих служб цивільного захисту до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій та виконання плану основних заходів цивільного захисту Херсонської області на 2021 рік, а саме:

- згідно із затвердженим планом проведено 40 планових та позапланових засідань регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, на яких розглянуто 90 поточних питань;

- проведено 3 командно-штабні навчання у Каховському, Скадовському та Бериславському районах, 2 спільні навчання з Головним управлінням ДСНС України в Херсонській області щодо ліквідації надзвичайної ситуації, спричиненої лісовою пожежею, 1 показове навчання з питань цивільного захисту та 1 штабне тренування з органами управління цивільного захисту ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту щодо переведення територіальної підсистеми з режиму функціонування в мирний час на режим функціонування в особливий період;

- у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності області підготовлено 1651 особу з питань цивільного захисту, в тому числі 372 особи керівного складу, 530 фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, на договірних засадах підготовлено 749 осіб керівного складу та фахівців у сфері цивільного захисту.

У 2021 році на території області виникло 12 надзвичайних ситуацій, з яких за масштабами: регіонального рівня – 1, місцевого рівня – 3, об'єктового рівня – 8.

Із резервного фонду обласного бюджету протягом 2021 року на здійснення заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій виділено 154,99 тис. грн.

Того ж року Херсонською обласною державною адміністрацією взято в оперативне управління 27 захисних споруд цивільного захисту.

Для усунення загроз **інформаційній безпеці**, протидії зовнішньому негативному інформаційному впливу, а також поширення правдивої й об'єктивної інформації про події в державі, до повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну на Херсонщині продовжували функціонувати

аналогові передавачі телевізійного мовлення у найбільш уразливих для інформаційного впливу з тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим територіях: м. Скадовськ, м. Генічеськ, смт Лазурне, смт Чаплинка, смт Каланчак, смт Новотроїцьке та с. Чонгар.

Упродовж 2021 року Херсонська обласна державна адміністрація неодноразово звертала увагу та надавала пропозиції стосовно забезпечення інформаційної безпеки у регіоні до Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерства розвитку інфраструктури України, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення, а саме щодо шляхів покращення впливу українського мовника на територіях, які мають спільну адміністративну межу з тимчасово окупованим півостровом.

Наземне цифрове мовлення на території Херсонської області здійснювалося у стандарті DVB-T2 на шести станціях мультиплексування цифрових багатоканальних телемереж (провайдер – ТОВ «ЗЕОНБУД») у таких населених пунктах: смт Чаплинка, м. Генічеськ, м. Херсон, смт Новотроїцьке, смт Нижні Сірогози, с. Василівка.

Місцеві телекомпанії, що мають ліцензії на мовлення у стандарті DVB-T2:

- ПП «ТРК «ВТВ плюс» – м. Херсон, с. Василівка;
- ТОВ «Реал-Медіа» («KRATU») – м. Херсон, м. Генічеськ, смт Чаплинка, м. Скадовськ;
- ТОВ «Херсон плюс продакшн» – с. Василівка, смт Чаплинка.

Лише одна місцева компанія здійснювала ефірне аналогове телемовлення на території Херсонської області – ТОВ «РЕАЛ-МЕДІА» (KRATU) у місті Скадовську та прилеглих районах з використанням 36 ТВК.

Кабельне телевізійне мовлення забезпечували:

- ТОВ «Херсон плюс продакшн»;
- ТОВ «Медіа Група Позитив» (логотип «Твій Плюс»);
- ТОВ «ТРК «ЯТБ».

Як альтернатива проводовому мовленню на Херсонщині впроваджувався Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення проєкт «Радіо громад». Його основне завдання – дати можливість місцевому населенню отримувати гіперлокальну інформацію про події, що відбуваються в їхніх населених пунктах.

У рамках проєкту мовлення здійснювали:

- КП «МГПКО «СЕЛИЩКОМУНГОСП», 87,9 МГц у смт Рикове Херсонської області (позивні: «Говорить Рикове»);
- КП «ЛЕПЕТИХА ФМ ВЕЛИКОЛЕПЕТИСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ» (позивні: «Лепетиха ФМ»), 107,1 МГц у смт Велика Лепетиха Херсонської області;
- КП «СТУДІЯ МІСЦЕВОГО МОВЛЕННЯ «ІВАНІВСЬКЕ РАДІО», смт Іванівка Херсонської області («Іванівка ФМ»).

Крім того, у Fm-діапазоні Херсонської області забезпечували мовлення ще 2 радіомовні станції місцевої реєстрації:

- ПП «ТРО «БУЛАВА» (позивні: «DJ FM»);
- ТОВ «ТРК «ВАШЕ РАДІО» (позивні: «Радіо РОКС-Україна»).

Друковані видання: «Новий день» (наклад – 14,3 тис. прим.), «Гривна» (наклад – 19,8 тис. прим.), «Гривна СВ» (наклад – 14,6 тис. прим.), «Наддніпрянська правда» (наклад – 5,6 тис. прим.).

Інтернет видання: «Kherson.net.ua», «Любимый Херсон», «Херсон онлайн», «Херсонщина за день», «Український південь», «Перший регіональний», «Херсон Daily», «Типовий Херсон», «Херсонці», «Кавун City», «Новий візит», «Мост».

До введення воєнного стану в Україні (24 лютого 2022 року) Херсонською обласною державною адміністрацією:

- організаційно забезпечувалася діяльність Громадської ради при обласній державній адміністрації та Херсонської регіональної комісії з реабілітації жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917 – 1991 років;

- забезпечувалося проведення консультацій з громадськістю відповідно до орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю на 2022 рік, затвердженого розпорядженням голови Херсонської обласної державної адміністрації від 03 грудня 2021 року № 873.

Діяльність представників обласної влади спрямована на забезпечення соціально-економічного розвитку, провадження державної політики щодо сприяння розвитку громадянського суспільства та стабільній суспільно-політичній ситуації в регіоні.

В області забезпечено виконання завдань з реформування адміністративно-територіального устрою: утворено 49 **територіальних громад**, затверджено новий адміністративно-територіальний устрій субрегіонального (районного) рівня, а саме ліквідовано 18 районів та утворено 5 нових районів – це Бериславський (з адміністративним центром у місті Берислав), Генічеський (з адміністративним центром у місті Генічеськ), Каховський (з адміністративним центром у місті Нова Каховка), Скадовський (з адміністративним центром у місті Скадовськ) та Херсонський (з адміністративним центром у місті Херсон). Межі районів встановлюються по зовнішній межі територій сільських, селищних, міських територіальних громад, які входять до складу відповідного району.

У січні – лютому 2022 року, з метою посилення спроможності територіальних громад, підвищення кваліфікації їхніх новообраних керівників та спеціалістів органів місцевого самоврядування, у взаємодії з Херсонським державним університетом та Малопольською школою публічного управління Краківського економічного університету реалізовувалася навчальні сертифікаційні програми «Управління в органах місцевого самоврядування для лідерів громад та депутатів місцевих рад» та «Професійна діяльність фахівців з надання публічних послуг в органах місцевого самоврядування».

Також у взаємодії з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка представників територіальних громад Херсонщини залучено до участі у сертифікатній програмі підвищення професійних компетентностей

голів територіальних громад «Стратегування та планування розвитку громад та територій – дії лідерів громад».

Із 24 лютого 2022 року проводилася робота щодо оперативної взаємодії з головами сільських, селищних та міських рад з питань, які виникали у ході їхньої діяльності та організації роботи в умовах воєнного стану, а також створення відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військових адміністрацій населених пунктів та надання відповідним військовим адміністраціям функцій, передбачених статтею 10 цього Закону.

Наразі триває робота з утворення в області військових адміністрацій населених пунктів та призначення начальників відповідних військових адміністрацій.

З метою організації належної роботи військових адміністрацій для призначених начальників таких адміністрацій проведено навчальні заходи, у тому числі спільно з Міністерством розвитку громад та територій України.

II. Мета, завдання та заходи розвитку області у 2023 році

Основною метою Програми на 2023 рік є максимальне усунення негативних наслідків для Херсонської області, спричинених повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, відновлення, стабілізація та досягнення економічного розвитку, забезпечення безпечних та гідних умов життя, добробуту населення на основі реалізації комплексу системних заходів в економічній та соціальній сферах шляхом посилення інвестиційної складової, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, відновлення об'єктів критичної інфраструктури, житлово-комунального господарства та соціальної сфери, забезпечення житлом населення, створення сприятливих умов для розвитку самодостатніх територіальних громад, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища.

На 2023 рік визначено такі основні пріоритетні напрями діяльності:

➤ **Людський розвиток та забезпечення якісних умов життя за рахунок:**

- створення умов для розвитку та оновлення людського капіталу;
- надання якісних освітніх послуг;
- забезпечення населення медичною допомогою;
- надання підтримки дітям та сім'ям;
- захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- розвитку культурного та духовного середовища, збереження культурної спадщини;
- створення умов для розвитку фізичної культури та спорту;
- надання якісних та доступних послуг соціально незахищеним верствам населення;
- цифровізації публічних послуг, удосконалення системи надання адміністративних послуг;

- розвитку ринку праці для підвищення рівня зайнятості населення;
- відновлення дорожньо-транспортного комплексу;
- забезпечення населення якісними комунальними послугами, відновлення комунальної інфраструктури;
- розвитку будівництва та забезпечення житлом населення.

➤ **Відновлення економіки регіону шляхом:**

- відновлення аграрного сектору та зрошення;
- розбудови та розвитку промислового комплексу;
- створення умов для розвитку малого та середнього підприємництва;
- сприяння поліпшенню інвестиційного клімату та розвитку міжнародного співробітництва;
- розвитку туристичного потенціалу;
- покращення екологічної ситуації в області;
- створення умов для енергетичної та техногенної безпеки.

➤ **Сталий розвиток територій населених пунктів і громад завдяки:**

- забезпеченню надходжень податків та платежів до бюджетів усіх рівнів;
- розвитку самодостатніх та спроможних територіальних громад;
- розвитку громадянського суспільства;
- ефективному управлінню майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області.

1. ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНИХ УМОВ ЖИТТЯ

1.1. Освіта

Основні завдання на 2023 рік:

- поповнення та поновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів;
- створення оптимальної мережі закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності;
- створення сучасного, безпечного та комфортного освітнього середовища;
- створення умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти;
- подальше впровадження концепції Нової української школи;
- створення умов для професійного розвитку, підтримки педагогічних працівників;
- розвиток дистанційної та змішаної освіти, продовження цифрової трансформації освіти;
- створення у закладах загальної середньої освіти безпечного освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації;

- забезпечення доступності освіти для дітей з особливими освітніми потребами;
- забезпечення доступності здобуття позашкільної освіти, у тому числі на базі закладів загальної середньої освіти, відповідно до інтересів та індивідуальних можливостей здобувачів освіти, підвищення якості психологічних послуг у закладах освіти;
- забезпечення умов для проведення профорієнтації учнів з урахуванням їхніх інтересів та здібностей;
- забезпечення організації харчування учнів 1 – 4-х класів, дітей з малозабезпечених сімей, учнів з вадами розвитку, які навчаються у класах з інклюзивною формою навчання, дітей, батьки яких є учасниками проведення антитерористичної операції, учасниками бойових дій;
- забезпечення організації першочергового оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, батьки яких є учасниками проведення антитерористичної операції, учасниками бойових дій, соціальний супровід дітей цієї категорії;
- улаштування захисних споруд, призначених для укриття учасників освітнього процесу;
- підвищення якості та престижності професійної освіти;
- посилення зв'язку із замовниками робітничих кадрів та ринком праці;
- розширення доступу до якісної вищої та фахової передвищої освіти для вступників з непідконтрольних територій;
- створення сучасного освітнього простору в закладах вищої та фахової передвищої освіти шляхом ресурсного забезпечення, оновлення навчальної та матеріальної баз;
- забезпечення якості вищої та фахової передвищої освіти з урахуванням потреб регіонального ринку праці;
- підвищення кваліфікації освітян області;
- створення демографічних паспортів територіальних громад області;
- визначення соціальних та економічних потреб області;
- розроблення програм (заходів) підтримки та заохочення молоді до повернення на деокуповані території області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) оптимізація мережі закладів професійної освіти області шляхом їх об'єднання.

Термін виконання: до 01 вересня 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) моніторинг регіонального ринку праці та визначення потреби у фахівцях для всіх галузей економіки області.

Термін виконання: до 01 квітня 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

3) формування регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та його виконання в повному обсязі.

Термін виконання: до 01 травня та 01 жовтня 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації, керівники закладів професійної освіти області;

4) відновлення матеріально-технічної бази закладів освіти, в тому числі закупівля засобів навчання, обладнання, устаткування, товарів, послуг, робіт, шкільних автобусів тощо; проведення аналітичної оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії РФ; проведення будівельних робіт (будівництво, реконструкція, ремонт, у тому числі розроблення, виготовлення та експертиза проектної документації).

Термін виконання: до 31 грудня 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, комунальні установи, засновані обласною (місцевими) радами;

5) розширення доступу до якісної вищої та фахової передвищої освіти для вступників з непідконтрольних територій.

Термін виконання: протягом 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

6) розвиток мережі закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності, що забезпечують здобуття дошкільної освіти.

Термін виконання: протягом 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

7) створення умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти.

Термін виконання: протягом 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

8) забезпечення доступності освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Термін виконання: протягом 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

9) забезпечення доступності здобуття позашкільної освіти, в тому числі на базі закладів загальної середньої освіти, відповідно до інтересів та індивідуальних можливостей здобувачів освіти.

Термін виконання: протягом 2023 року.

Відповідальні виконавці: управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- створення оптимальної мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти – 19 закладів;
- формування регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів відповідно до потреб регіонального ринку праці – 3000 осіб;
- виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів на 100%;
- відновлення освітньої інфраструктури, забезпечення якості та доступності освіти для кожного жителя області;
- забезпечення безпеки учасників освітнього процесу;
- забезпечення розвитку мережі закладів дошкільної освіти, запровадження різних форм дошкільної освіти, зокрема у сільській місцевості, вдосконалення мережі закладів освіти всіх типів з метою приведення їх у відповідність з потребами населення.

1.2. Охорона здоров'я**Основні завдання на 2023 рік:**

- відновлення роботи закладів охорони здоров'я на деокупованих територіях Херсонської області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

- 1) проведення обстеження споруд закладів охорони здоров'я області на деокупованих територіях з метою прийняття рішення про можливість їх подальшої експлуатації та розроблення заходів з відновлення;
- 2) проведення оптимізації закладів охорони здоров'я з урахуванням потреби в наданні медичних послуг наявному населенню області;
- 3) вжиття заходів з доукомплектування закладів охорони здоров'я медичними працівниками відповідно до потреби;
- 4) забезпечення закладів охорони здоров'я медичним обладнанням, лікарськими засобами згідно з табелем оснащення;
- 5) забезпечення закладів охорони здоров'я автотранспортом;
- 6) поступове переведення закладів охорони здоров'я на альтернативні системи опалення (вугілля, брикети, пелети тощо).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент здоров'я обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- забезпечення своєчасного доїзду бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги до місця події (10 хв. – у містах, 20 хв. – у сільській місцевості);
- зниження захворюваності на злоякісні новоутворення та серцево-судинні хвороби;
- зниження показника смертності населення від онкологічних захворювань.

1.3. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Основні завдання на 2023 рік:

- створення умов для належного функціонування та розвитку сім'ї, забезпечення виконання сім'єю її основних функцій;
- попередження домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, протидія торгівлі людьми;
- утвердження гендерної рівності у суспільстві;
- забезпечення дітей шкільного віку якісними послугами з оздоровлення та відпочинку, насамперед дітей, які потребують особливої соціальної підтримки та уваги;
- розширення мережі молодіжної інфраструктури;
- формування в молодого покоління високої патріотичної свідомості.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) сприяння розв'язанню проблем домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі й гендерної нерівності у суспільстві:

- проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань попередження домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, подолання гендерних стереотипів і протидія торгівлі людьми;
- надання кваліфікованої допомоги потерпілим від торгівлі людьми та дієвої допомоги сім'ям, де існує реальна загроза або є факти вчинення домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації, правоохоронні органи, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) відновлення, поліпшення та зміцнення психічного й фізичного стану здоров'я дітей, сприяння розвитку їх духовності та соціальної активності:

- здійснення закупівлі послуг дитячих закладів оздоровлення та відпочинку дітей;

Термін виконання: серпень 2023 року.

Відповідальні виконавці: районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

- проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Термін виконання: жовтень 2023 року.

Відповідальні виконавці: Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації;

3) підтримка інститутів громадянського суспільства та залучення громадських організацій до співпраці шляхом проведення спільних заходів національно-патріотичного виховання, проведення конкурсу проєктів у молодіжній сфері, розроблених інститутами громадянського суспільства, яким надається фінансова підтримка;

4) підтримка діяльності мережі інститутів громадянського суспільства, що працюють у сфері національно-патріотичного виховання.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління фізичної культури, молоді та спорту обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- забезпечення дітей шкільного віку якісними послугами з оздоровлення та відпочинку, насамперед дітей, які потребують особливої соціальної підтримки і уваги:

дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, – 60% від запланованої кількості дітей шкільного віку;

дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 25%;

дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», – 50%;

дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного у період участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, – 65%;

- проведення державної атестації запланованих працюючих закладів оздоровлення та відпочинку – 100%.

1.4. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Основні завдання на 2023 рік:

- захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- пропаганда пріоритетної форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – усиновлення;
- запобігання потраплянню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до закладів інституційного догляду шляхом охоплення їх сімейними формами виховання.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) проведення заходів щодо інформаційно-роз'яснювальної роботи та пропаганди пріоритетної форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – усиновлення (виготовлення буклетів, листівок, плакатів);

2) організація та проведення масових заходів з питань захисту прав дітей (День захисту дітей, День усиновлення, Всесвітній день дитини, новорічні та різдвяні свята);

3) забезпечення усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

4) влаштування дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, до патронатних родин.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: служба у справах дітей обласної державної адміністрації, Херсонський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- збільшення кількості усиновлених дітей;
- збільшення кількості дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та отримують послугу з патронату на період подолання ними, їхніми батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.

1.5. Культура

Основні завдання на 2023 рік:

- відновлення культурної інфраструктури;
- здійснення заходів з охорони та збереження об'єктів культурної спадщини на території області, у тому числі паспортизація та реставрація пам'яток культурної спадщини;
- забезпечення належних умов зберігання та захист архівних документів;
- наближення до європейських стандартів рівня зберігання та користування документами Національного архівного фонду, підвищення якості та доступності послуг у сфері архівної справи відповідно до інтересів і потреб громадян.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

- 1) проведення всебічної інвентаризації закладів культури області;
- 2) розроблення на основі моніторингу державної програми підтримки закладів культури Херсонщини із залученням коштів державного бюджету, грантових коштів тощо.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) розроблення окремої програми Українського інституту книги щодо забезпечення бібліотек Херсонщини українськими виданнями, перш за все комунального закладу «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олеся Гончара» Херсонської обласної ради.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, КЗ «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олеся Гончара» Херсонської обласної ради;

4) забезпечення клубних закладів та бібліотек Херсонщини комп'ютерною технікою, особливо бібліотек та клубів територіальних громад тощо.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

5) проведення повної інвентаризації пам'яток археології з фіксацією пошкоджень об'єктів та їхніх частин, науково-рятувальних досліджень пошкоджених та зруйнованих пам'яток археології на визначених за результатами інвентаризації об'єктах;

6) забезпечення внесення пам'яток археології на території області до Державного земельного кадастру України.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури;

7) створення історико-культурного заповідника «Амадока» біля с. Червоний Маяк Бериславського району для збереження унікальної пам'ятки регіону та як археологічного центру півдня України для наукових досліджень пам'яток регіону.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури, Бериславська районна військова адміністрація;

8) розроблення програми паспортизації та маркування пам'яток культурної спадщини Херсонської області;

9) підготовка науково-практичного видання з фіксацією пошкоджень пам'яток регіону та дорожньою картою проведення рятувальних робіт;

10) проведення інвентаризації пам'яток історії та монументального мистецтва для визначення об'єктів, що потребують реставрації;

11) переміщення до Херсонського обласного краєзнавчого музею пам'яток монументального мистецтва, що мають музейну та наукову цінність, зокрема пов'язані з історією Таврійського краю.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури, районні військові адміністрації;

12) проведення аналізу стану збереження фондів музейних закладів Херсонщини із залученням представників обласної інспекції по охороні пам'яток історії та культури, Інституту археології НАН України та інших наукових установ.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури, районні військові адміністрації;

13) проведення реставраційно-відновлювальних робіт фасаду будівлі державного архіву області по вул. Михайлівській, 6 у м. Херсон.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, державний архів області;

14) облаштування системами пожежної сигналізації та пожежогасіння будівлі державного архіву області по вул. Ярослава Мудрого, 3 у м. Херсон.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: державний архів області;

15) створення фонду користування на документи Національного архівного фонду XVIII-XX ст., що зберігаються в державному архіві області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: державний архів області;

16) проведення роботи щодо реституції культурних цінностей, архівних документів, вивезених із музейних та архівних установ області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації, державний архів області, обласна інспекція по охороні пам'яток історії та культури, районні військові адміністрації.

Очікувані результати:

- проведення капітальних ремонтів та реконструкцій приміщень закладів культури;
- задоволення попиту населення на культурний продукт або послугу незалежно від місця проживання;
- збереження культурної спадщини Херсонщини;
- забезпечення ефективного та зручного доступу до інформаційних ресурсів, гарантування збереженості оригіналів архівних документів.

1.6. Фізичне виховання і спорт

Основні завдання на 2023 рік:

- відновлення спортивної інфраструктури області;

- створення умов для залучення широких верств населення до масового спорту;
- популяризація здорового способу життя та фізичної реабілітації;
- реалізація здібностей обдарованої молоді у дитячо-юнацькому, резервному спорті, спорті вищих досягнень та виховання її в дусі олімпійських принципів.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

- 1) проведення інвентаризації спортивних об'єктів області;
- 2) відновлення, капітальний ремонт та реконструкція існуючих, проєктування та будівництво нових будівель і спортивних споруд спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області; облаштування багатофункціональних спортивних майданчиків із синтетичним покриттям та тренажерним обладнанням;
- 3) формування мережі сучасних спортивних споруд за місцем проживання, у місцях масового відпочинку із забезпеченням їх доступності для різних верств населення, зокрема для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- 4) забезпечення безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до спортивних споруд;
- 5) створення можливості для придбання необхідного інвентарю та устаткування для дитячо-юнацьких спортивних шкіл області;
- 6) забезпечення заохочення та виплати стипендії спортсменам-чемпіонам, призерам Олімпійських, Паралімпійських та Дефлімпійських ігор, Всесвітніх ігор з неолімпійських видів спорту, Юнацьких Олімпійських та Європейських ігор, Всесвітніх ігор з єдиноборств, інших змагань міжнародного рівня та їхнім тренерам;
- 7) популяризація здорового способу життя серед населення, сприяння розповсюдженню соціальної реклами для залучення громадян до активного відпочинку, формування ціннісного ставлення до власного здоров'я;
- 8) забезпечення участі спортсменів і команд області у спортивних змаганнях з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту для осіб з інвалідністю відповідно до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України, положень про проведення змагань з видів спорту;
- 9) проведення обласних змагань з олімпійських, неолімпійських видів спорту та видів спорту для осіб з інвалідністю, фізкультурно-масових заходів відповідно до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів області на відповідний рік;
- 10) забезпечення діяльності обласного центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», організація і проведення цим центром обласних масових фізкультурно-оздоровчих заходів, що спрямовані на залучення різних верств населення до регулярних занять фізичною культурою та масовим спортом, у тому числі за місцем проживання та у місцях масового відпочинку, участь представників області у всеукраїнських фізкультурно-масових заходах,

що проводяться Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», формування у населення потреб рухової активності, показових виступів, конкурсів, фестивалів, спортивних свят, просвітницької роботи з оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління фізичної культури, молоді та спорту обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- відновлення спортивної інфраструктури області;
- збільшення кількості доступних місць для проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед усіх верств населення.

1.7. Соціальний захист населення

Основні завдання на 2023 рік:

- поліпшення соціально-побутових умов малозабезпечених верств населення, ветеранів, осіб з інвалідністю;
- охоплення соціальною підтримкою осіб, постраждалих унаслідок проведення бойових дій, малозабезпечених верств населення при раціональному використанні бюджетних коштів;
- забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортним оздоровленням та реабілітаційними послугами дітей з інвалідністю.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) поліпшення соціально-побутових умов малозабезпечених верств населення, ветеранів:

- надання матеріальної допомоги малозабезпеченим верствам населення та ветеранам війни;
- забезпечення виплати щомісячної стипендії особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам бойових дій, яким виповнилося 90 і більше років.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) відновлення функціонування закладів/установ системи соціального захисту населення Херсонської обласної державної адміністрації, що надають соціальні послуги громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, за місцем проживання в деокупованих територіальних громадах;

3) забезпечення виявлення та надання соціальних послуг вразливим верствам населення в деокупованих територіальних громадах.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) проведення роботи щодо репатріації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з інвалідністю та громадян, які перебували в інтернатних закладах області та були примусово вивезені на територію російської федерації.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації, служба у справах дітей обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, правоохоронні органи, міжнародні організації.

Очікувані результати:

- надання одноразової матеріальної допомоги малозабезпеченим верствам населення за кошти обласного бюджету на загальну суму 3000,0 тис. грн;
- виплата щомісячної стипендії особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам бойових дій, яким виповнилося 90 і більше років, за рахунок коштів місцевих бюджетів на загальну суму 500,0 тис. грн;
- виплата одноразової матеріальної допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам бойових дій, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Другої світової війни 1941 – 1945 років, із розрахунку 2000 грн кожному, з урахуванням поштових витрат;
- охоплення соціальними послугами не менше 95% громадян.

1.8. Надання адміністративних послуг

Основні завдання на 2023 рік:

- відновлення зручних і доступних умов для отримання громадянами – фізичними та юридичними особами адміністративних послуг;
- забезпечення доступності та покращення якості надання адміністративних послуг із застосуванням європейських практик обслуговування.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) координація процесу відновлення мережі ЦНАПів в адміністративно-територіальних одиницях на деокупованих територіях Херсонської області шляхом будівництва нових або реконструкції вже існуючих приміщень.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління інформаційних технологій обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) координація процесу відновлення/підключення кваліфікованих електронних підписів, облікових записів, доступу до державних реєстрів та інформаційно-аналітичних систем для відновлення надання адміністративних послуг безпосередньо в будівлях ЦНАПів, видачу яких було призупинено.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління інформаційних технологій обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) координація відновлення матеріально-технічної бази ЦНАПів (закупівлі необхідних меблів та комп'ютерної техніки).

Термін виконання: протягом року

Відповідальні виконавці: управління інформаційних технологій обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) координація навчально-методичних заходів, спрямованих на підвищення фахового рівня адміністраторів ЦНАПів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління інформаційних технологій обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Очікувані результати:

- відновлення роботи ЦНАПів на деокупованих територіях Херсонської області на 100%.

1.9. Зайнятість населення та ринок праці

Основні завдання на 2023 рік:

- забезпечення гідної оплати праці та підвищення рівня життя населення;
- поетапне підвищення частки оплати праці у структурі доходів;
- збільшення потреби у вільних та новостворених робочих місцях;
- підвищення рівня конкурентоспроможності населення;
- забезпечення потреби роботодавців у висококваліфікованих кадрах;
- забезпечення ефективної зайнятості населення у 2023 році.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) підвищення рівня конкурентоспроможності населення області шляхом здійснення професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації безробітного та зайнятого населення, враховуючи поточну і перспективну потреби ринку праці, відповідно до основних пріоритетних напрямів розвитку економіки регіону (сільське господарство, туризм, у тому числі зелений) за новими стандартами;

2) сприяння самозайнятості безробітних шляхом профконсультаційної роботи, відповідного навчання основам підприємницької діяльності та стимулювання відкриття власного бізнесу, в тому числі у сільських населених пунктах.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонський обласний центр зайнятості;

3) продовження роботи, спрямованої на погашення наявної заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах області:

- заслуховування звітів керівників підприємств-боржників на засіданнях обласної, районних та міських тимчасових комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат, здійснення постійного контролю за виконанням їхніх рекомендацій;

- забезпечення вжиття заходів щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, галузеві структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника – 15000 грн, або (+3600 грн) до попереднього року;
- індекс реальної заробітної плати – 101,0%.

1.10. Відновлення та забезпечення функціонування інфраструктури

1.10.1. Дорожньо-транспортний комплекс

Основні завдання на 2023 рік:

- здійснення оцінки стану дорожньої мережі області та її відновлення;
- відновлення та розвиток авіаційного транспорту, автобусних перевезень;
- розвиток дорожньої інфраструктури області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) відновлення пасажирських перевезень (регулярні, нерегулярні, регулярні спеціальні) в деокупованих населених пунктах області:

- передбачення у відповідних місцевих бюджетах коштів для організації та забезпечення пасажирських перевезень (нерегулярні, регулярні спеціальні).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент фінансів обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

- відкриття нових міських, приміських та міжміських автобусних маршрутів загального користування на звільненій території.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент інфраструктури обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) аналіз та оцінка перспектив відновлення міжнародного аеропорту «Херсон».

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонська обласна рада, КП ХОР «Херсонські

авіалінії», Департаменти обласної державної адміністрації: інфраструктури, фінансів;

3) організація та передбачення фінансування надання транспортних послуг з перевезення військовослужбовців Збройних Сил України для забезпечення завдань оборони, представників засобів масової інформації, міжнародних делегацій, учасників міжнародних форумів та заходів, що проводяться під егідою обласної державної адміністрації.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: інфраструктури; здоров'я; з питань цивільного захисту та оборонної роботи, управління внутрішньої та інформаційної політики обласної державної адміністрації, апарат обласної державної адміністрації;

4) обстеження й ремонт автомобільних доріг та мостів на звільненій території області:

- обстеження технічного стану мережі автодоріг загального користування та штучних споруд на них у межах звільнених територій;

- визначення кількісних та вартісних показників щодо проведення необхідних ремонтних робіт;

- розроблення обласної програми розвитку мережі автодоріг загального користування на 2023 – 2025 роки;

- розроблення проектно-кошторисних документацій на об'єкти ремонту автодоріг, що мають першочергове значення для сталого розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури;

- проведення у межах передбачуваного фінансування, а також відповідно до затверджених обласною державною адміністрацією і погоджених Укравтодором переліками об'єктів ремонтних робіт.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент інфраструктури обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, ДУ «Місцеві дороги Херсонщини», Служба автомобільних доріг в області.

Очікувані результати:

- обстеження 100% автомобільних доріг та мостів на звільнених територіях області;

- забезпечення транспортно-експлуатаційних показників технічного стану 100% мережі автодоріг загального користування на звільнених територіях області;

- забезпечення 100% деокупованих територіальних громад області автобусним сполученням.

1.10.2. Розвиток будівництва та забезпечення житлом населення

Основні завдання на 2023 рік:

- організація та забезпечення фінансування заходів з розроблення (оновлення) містобудівної документації місцевого рівня;

- покращення житлових і соціально-побутових умов населення,

розв'язання їх житлової проблеми, скорочення строків перебування на квартирному обліку та нарощування обсягів житлового будівництва;

- забезпечення умов для розвитку населених пунктів області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) забезпечення подальшого оновлення містобудівної документації на місцевому рівні.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління містобудування та архітектури обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) надання довгострокових кредитів на будівництво, добудову, реконструкцію індивідуального та багатопверхового житла у містах обласного значення.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, Обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, військові адміністрації населених пунктів;

3) перепрофілювання або реконструкція об'єктів незавершеного будівництва іншого цільового призначення під житло, придбання житла та його облаштування;

4) надання безвідсоткових кредитів учасникам АТО/ООС, внутрішньо переміщеним особам та багатодітним сім'ям на умовах відшкодування відсотків з обласного бюджету протягом перших трьох років та в подальшому за рахунок інших місцевих (у тому числі міських) бюджетів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, Обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, військові адміністрації населених пунктів;

5) реалізація в області державної програми надання пільгового кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам АТО/ООС на придбання житла.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонське регіональне відділення Державної фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- кількість розробленої (оновленої) містобудівної документації місцевого рівня: генеральних планів населених пунктів – 40, комплексних схем просторового планування територій територіальних громад – 4;

- обсяг виконаних будівельних робіт – 1500,0 млн грн;

- покращення житлово-побутових умов населення.

1.10.3. Житлово-комунальне господарство та комунальна інфраструктура

Основні завдання на 2023 рік:

- відновлення об'єктів комунальної інфраструктури;
- надання якісних житлово-комунальних послуг;
- забезпечення відновлення централізованого водопостачання в населених пунктах області;
- забезпечення питною водою населених пунктів, які користуються привізною водою;
- зменшення втрат теплової енергії у теплових мережах на 2%;
- забезпечення створення ефективного власника житла;
- забезпечення відселення мешканців із житлових будинків «гнучкої» конструктивної схеми у місті Херсоні.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) проведення робіт з ремонту, реконструкції, будівництва на мережах та спорудах водопостачання та водовідведення.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації; районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, підприємства водопровідно-каналізаційного господарства;

2) покращення рівня платежів населення та зниження заборгованості за житлово-комунальні послуги. Проведення моніторингу розрахунків населення за спожиті житлово-комунальні послуги.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, Головне управління статистики у Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) стимулювання ефективного власника житла шляхом залучення мешканців багатоквартирних житлових будинків до управління спільним майном.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) виконання заходів з відселення мешканців із житлових будинків «гнучкої» конструктивної схеми у місті Херсоні (будівництво багатоквартирного житлового будинку (будівельний № 4) по вул. Євгена Патона, б/н у мікрорайоні «Корабел» (для відселення мешканців аварійних будинків «гнучкої» конструкції) у м. Херсоні).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, Херсонська міська військова адміністрація.

Очікувані результати:

- виконання робіт з реконструкції водопровідних мереж, артезіанських свердловин, каналізаційних мереж та каналізаційних насосних станцій;
- забезпечення мешканців смт Рикове, які користуються привізною водою, централізованим водопостачанням;
- забезпечення мешканців міст Каховка та Олешки якісним тепlopостачанням;
- забезпечення реалізації мешканцями багатоквартирних будинків права на управління спільним майном будинку шляхом створення ОСББ або визначення управителя багатоквартирних будинків;
- забезпечення відселення мешканців із 2 житлових будинків «гнучкої» конструктивної схеми у місті Херсоні;
- збільшення рівня розрахунків населення за житлово-комунальні послуги.

2. ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ**2.1. Сільськогосподарське виробництво, іригація (зрошення) земель****Основні завдання на 2023 рік:**

- відновлення та збільшення придатних до використання площ сільськогосподарських угідь, на яких можливе проведення польових робіт;
- збільшення чисельності поголів'я сільськогосподарських тварин та обсягів виробництва тваринницької продукції за рахунок відновлення матеріально-технічної бази підприємств, сприяння веденню селекційно-племінної роботи, а також підтримки сільськогосподарських підприємств та особистих селянських господарств;
- відновлення та підвищення ефективності використання меліоративних систем області за рахунок відновлення зрошувальних мереж, модернізації та технічного переоснащення зрошувальної техніки й обладнання.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) проведення інвентаризації виробничих потужностей та матеріально-технічного стану сільськогосподарських підприємств усіх форм власності, а також зрошувальних мереж області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, сільськогосподарські підприємства усіх форм власності, Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації, Басейнове управління водних ресурсів нижнього Дніпра;

2) нарощування обсягів виробництва рослинницької продукції:

- проведення обстеження та розмінування сільськогосподарських угідь;

- відновлення та технічне переоснащення сільськогосподарського виробництва через механізм часткової компенсації сільгосптоваровиробникам вартості сільськогосподарської техніки та обладнання;

- сприяння сільгосптоваровиробникам у вирішенні питань з відновлення, реконструкції, розширення та модернізації їхньої інженерної інфраструктури внутрішньогосподарських меліоративних систем з метою розширення площ посіву зернових та овоче-баштанних культур на поливних землях.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку сільського господарства та зрошення; з питань цивільного захисту та оборонної роботи, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) будівництво та відновлення тваринницьких ферм та приміщень.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, сільськогосподарські підприємства усіх форм власності;

4) сприяння веденню селекційно-племінної роботи на сільськогосподарських підприємствах галузі тваринництва:

- забезпечення роботи регіональної експертної комісії з присвоєння статусів суб'єктам господарювання з племінної справи у тваринництві, приймання та опрацювання документів від сільськогосподарських підприємств галузі тваринництва;

- забезпечення надання адміністративної послуги «Видача сертифікатів племінних (генетичних ресурсів)» суб'єктам племінної справи у тваринництві.

Термін виконання: за потреби.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації;

- забезпечення приймання та опрацювання пакетів документів від племінних тваринницьких підприємств та селекційних центрів, підприємств (лабораторій), контрольно-випробувальної станції з метою оновлення та формування Державного племінного реєстру тварин, а також контролю за веденням селекційно-племінної роботи на підприємствах – суб'єктах племінної справи у тваринництві.

Термін виконання: щокварталу.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації;

5) покращення рівня фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва шляхом залучення фінансових ресурсів через:

- проведення широкомасштабної та всебічної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед органів місцевої влади, суб'єктів господарювання усіх категорій господарств на всіх інформаційних платформах (на місцевому телебаченні, у ЗМІ, по радіо, на офіційній сторінці Департаменту та в мережі «Фейсбук»);

- залучення грантових коштів проектів підтримки сільського господарства;
- забезпечення приймання, перевірки та опрацювання документів, що надходять від органів місцевої влади та суб'єктів господарювання з метою реалізації напрямів державних бюджетних дотацій.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- доведення валового виробництва сільськогосподарської продукції до рівня 2021 року;
- доведення посівних площ до рівня 2021 року;
- відновлення тваринницьких ферм.

2.2. Промисловий комплекс

Основні завдання на 2023 рік:

- ґрунтовне вивчення фізичного та технологічного стану промислового комплексу області, руйнувань та збитків, завданих окупаційною владою, а також наявного людського капіталу Херсонщини;
- вивчення потенційних можливостей застосування механізмів відновлення промисловості за рахунок міжнародної технічної допомоги, грантових проектів з урахуванням принципів екологоорієнтованого розвитку;
- формування ефективного інвестиційного клімату за рахунок створення регіональних, а також участі в національних індустріальних та технологічних парках;
- відновлення системи підготовки робітничих кадрів.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) визначення шкоди та збитків, завданих промисловим підприємствам області внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, керівники промислових підприємств області;

2) здійснення аналізу та розроблення пропозицій щодо ефективного використання майна та територій промислових підприємств, насамперед державної форми власності.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, керівники промислових підприємств області;

3) визначення потреби промислових підприємств області у робітничих кадрах.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління освіти і науки обласної державної адміністрації, керівники промислових підприємств;

4) сприяння утворенню навчально-виробничих центрів з підготовки висококваліфікованих спеціалістів виробничих професій на базі промислових підприємств області та навчальних закладів області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

5) проведення організаційних заходів із залучення до участі в урядовій програмі «5-7-9» керівників постраждалих підприємств.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення;

6) залучення міжнародної технічної допомоги з метою впровадження інноваційних технологій у процеси промислового виробництва, в першу чергу харчової промисловості, машинобудування, а також виробництва будівельних матеріалів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації;

7) опрацювання з керівниками промислових підприємств регіону участі в міжнародних та національних грантових проектах, метою яких є створення умов і підтримка місцевих переробних підприємств у переміщенні виробничих потужностей із зон підвищеного ризику та/або не підконтрольних Уряду України територій до більш безпечних регіонів країни, відновлення роботи на новому місці з дотриманням стандартів якості й простежуваності безпечності виробництв продуктів харчування, а також у формуванні нових каналів і ринків збуту, налагодженні партнерства між підприємствами регіонів України.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації;

8) сприяння налагодженню пошуку міжнародних партнерів з метою долучення підприємств промислового сектору області до діючих виробничих кластерів, надання допомоги у створенні індустріальних парків на територіях промислових підприємств області, реалізації інвестиційних проектів у промисловій галузі.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації;

9) проведення інформаційної кампанії серед експортерів продукції щодо застосування можливих преференційних механізмів підтримки.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- досягнення індексу промислової продукції – 130,0%.

2.3. Створення умов для розвитку малого та середнього підприємництва. Регуляторна політика

Основні завдання на 2023 рік:

- сприяння відновленню діяльності малих та середніх підприємств області у післявоєнний час;

- спрощення умов для ведення бізнесу;

- розширення механізмів фінансування суб'єктів малого і середнього підприємництва, в тому числі залучення проєктів міжнародної технічної допомоги, грантів;

- надання суб'єктам малого і середнього підприємництва інформаційно-консультаційної підтримки.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) сприяння відновленню та модернізації підприємств малого і середнього бізнесу на деокупованих територіях області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) здійснення заходів з проведення дерелокації підприємств малого і середнього бізнесу.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) сприяння розширенню доступу бізнесу до державного фінансування постраждалого і зруйнованого бізнесу, сприяння в отриманні коштів міжнародної технічної допомоги, грантів тощо.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) координація процесів створення і розвитку об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, їх організаційне та методичне забезпечення.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

5) розширення спектра заходів підтримки бізнесу (сприяння просуванню продукції місцевих виробників, сприяння участі місцевих підприємств у міжнародних комунікаційних заходах з метою виходу на міжнародні ринки тощо).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

6) запровадження співпраці з банківськими та небанківськими фінансовими установами для спрощення системи кредитування та мікрокредитування суб'єктів малого і середнього бізнесу.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

7) проведення оптимізації регулювання та полегшення адміністративних процедур для малого і середнього бізнесу.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

8) проведення заходів зі створення єдиного переліку (реєстру) діючих регуляторних актів місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- відновлення діяльності малого та середнього бізнесу;
- підвищення рівня фінансової підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва;

- актуалізація регуляторних актів, прийнятих органами місцевого самоврядування.

2.4. Інвестиційна діяльність. Створення умов для інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічна політика

Основні завдання на 2023 рік:

- актуалізація інвестиційних проєктів у деокупованих населених пунктах області;
- просування інвестиційних проєктів та пропозицій регіону серед потенційних вітчизняних й іноземних ділових партнерів;
- сприяння реалізації інвестиційних проєктів у рамках державно-приватного партнерства;
- активізація міжнародного та міжрегіонального співробітництва;
- реалізація проєктів міжнародної технічної допомоги з відбудови та реконструкції інфраструктури регіону.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) поновлення роботи, актуалізація та просування інвестиційного вебпорталу Херсонської області: www.investinkherson.gov.ua.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації;

2) залучення інвестицій для відновлення та розбудови підприємств критичної інфраструктури регіону, сільського господарства, переробної промисловості, альтернативної енергетики, харчової промисловості, машинобудування, суднобудування, транспортно-логістичної та туристично-рекреаційної сфер.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) оприлюднення актуальної інформації про наявні об'єкти регіону, що потребують інвестування, в українському та зарубіжному інформаційному та медіапросторі за допомогою глобальної мережі «Інтернет» (зокрема з використанням відновленого інвестиційного вебпорталу Херсонської області: www.investinkherson.gov.ua).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації;

4) розроблення та надання пропозицій центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної інвестиційної політики, з питань створення індустріальних (промислових) парків на звільнених територіях області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

5) організація участі (по можливості) представників влади у навчально-практичних та комунікативних заходах (семінарах, тренінгах, конференціях, засіданнях «круглого столу» тощо) на території України та за кордоном, присвячених інвестиційній тематиці та питанням співробітництва українських громад з міжнародними фінансовими і донорськими організаціями.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, Херсонська торгово-промислова палата;

6) організація (по можливості) навчання представників територіальних громад області з питань розроблення та подання проєктів міжнародної технічної допомоги із залученням незалежних експертів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, Херсонська торгово-промислова палата.

Очікувані результати:

- оновлено роботу інвестиційного вебпорталу Херсонської області (<https://investinkherson.gov.ua/>);

- сформовано реєстр об'єктів регіону, що потребують інвестування, для розповсюдження інформації в українському та зарубіжному інформаційному та медіапросторі (у тому числі за допомогою інвестиційного вебпорталу Херсонської області);

- залучено міжнародні фінансові та донорські організації до впровадження соціально значущих проєктів з відновлення життєдіяльності та розвитку деокупованих територій Херсонської області.

2.5. Туристична діяльність

Основні завдання на 2023 рік:

- відновлення туристичної інфраструктури, розмінування об'єктів інфраструктури та пляжних територій;

- забезпечення збереження та раціонального використання природних лікувальних ресурсів Херсонської області;

- покращення якості туристичних послуг;

- створення умов для розвитку внутрішнього туризму.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) проведення прогностичної оцінки безпечності та якості природних лікувальних ресурсів, забезпечення їх збереження та раціонального використання;

2) організація роботи комісії з питань створення мережі шляхів активного туризму з метою впровадження та розвитку воєнно-історичного туризму на Херсонщині. Створення маршрутів пам'яті, що включатимуть низку об'єктів воєнно-історичного туризму;

3) запровадження засобів інтернет-технологій для поширення інформації про нові об'єкти воєнно-історичного туризму пам'яті, що сприятиме більшій обізнаності туристів;

4) залучення заявників (виконавців) до роботи над створенням мережі шляхів активного туризму на території Херсонської області за рахунок надання рекомендацій, консультацій фізичним та юридичним особам, діяльність яких спрямована на розвиток туризму та не суперечить чинному законодавству;

5) формування програм перебування туриста в області, в тому числі розроблення, презентація та запуск нових туристичних маршрутів;

6) підтримка втілення ініціатив та стартапів туристичних об'єднань, впровадження інновацій для подальшого розвитку галузі, а саме проведення вебінарів з метою надання консультативних та методичних рекомендацій;

7) розширення асортименту туристичних послуг.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління туризму та курортів обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- покращення туристичного іміджу Херсонщини як регіону індустрії гостинності та відпочинку на Півдні України;

- створення безпечних умов для перебування туристів на території області;

- підвищення якості надання туристичних послуг;

- відновлення економіки, зокрема туристичної індустрії, її інфраструктури;

- доведення показника кількості відвідування туристами Херсонщини до 11700 осіб на рік;

- поновлення розміру надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору до 1075,0 тис.грн та загалом надходжень від сплати податків до бюджетів усіх рівнів від суб'єктів господарювання туристичної галузі (заклади розміщення та туристичні агентства) до рівня 10920,0 тис.грн на рік.

2.6. Споживчий ринок, торгівля

Основні завдання на 2023 рік:

- сприяння відновленню діяльності торговельної мережі області у післявоєнний час;

- відновлення порушених цілісних ланцюгів постачання продукції, зокрема сільського господарства;
- підтримка місцевих товаровиробників, збільшення їх частки у товарному асортименті на регіональному споживчому ринку;
- сприяння поширенню та популяризації використання цифрових технологій для забезпечення можливостей покупок онлайн;
- здійснення заходів з відновлення логістичних шляхів;
- забезпечення ефективної взаємодії та координації діяльності усіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадських об'єднань споживачів у сфері захисту прав споживачів;
- підвищення рівня поінформованості та правової обізнаності споживачів щодо їхніх законних прав і механізмів реалізації, а також правової грамотності суб'єктів господарювання, що функціонують на споживчому ринку.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) сприяння відновленню та модернізації торговельних підприємств на деокупованих територіях області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) надання інформаційної допомоги суб'єктам господарювання щодо наявності вільних площ для розміщення об'єктів торгівлі.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) здійснення заходів із проведення дерелокації підприємств оптової та роздрібною торгівлі.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) надання торговельним підприємствам актуальної інформації про місцевих товаровиробників, зокрема про виробників продуктів харчування.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

5) запровадження співпраці з банківськими установами щодо забезпечення торговельних підприємств засобами еквайрингу для проведення розрахунків POS-терміналами.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

6) інформування підприємців області про наявні електронні платформи-майданчики продажу аграрної продукції, на яких виробники сільськогосподарської продукції та її споживачі можуть зустрічатися без посередників та здійснювати торговельні операції.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку економіки; розвитку сільського господарства та зрошення, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

7) проведення інформаційно-просвітницької діяльності серед населення через засоби масової інформації та інтернет-сайти щодо роз'яснення норм і положень законодавства про захист прав споживачів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

8) надання методично-консультативної допомоги суб'єктам господарювання з питань, що стосуються правових відносин у сфері захисту прав споживачів та супроводження підприємницької діяльності рекламою.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

9) проведення тематичних зустрічей – семінарів із суб'єктами господарювання за участю представників місцевої влади, контролюючих органів, громадських організацій, об'єднань підприємців, преси з питань відповідності підприємницької діяльності вимогам чинного законодавства, поширення знань з питань захисту прав споживачів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

10) здійснення контролю на споживчому ринку за наданням споживачам необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про продукцію, про її найменування та приналежність, режим роботи суб'єктів господарювання, а також за забезпеченням повіреного вагового господарства.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

11) розроблення та затвердження місцевих і регіональних програм поводження з побічними продуктами тваринного походження та здійснення контролю за їх виконанням.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

12) розроблення та затвердження місцевих і регіональних програм щодо регулювання чисельності безпритульних тварин та здійснення контролю за їх виконанням.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- відновлення торговельної діяльності підприємств;
- забезпечення збалансованості пропозиції товарів та попиту населення на них;
- зростання обороту роздрібної торгівлі;
- активізації діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань щодо забезпечення захисту прав споживачів та контролю за дотриманням державних регульованих цін і тарифів;
- розширенню доступу споживачів до корисної для них інформації, підвищенню рівня споживчих знань;
- недопущення виникнення та поширення спільних для людей і тварин інфекційних хвороб;
- недопущення виникнення харчових отруєнь серед населення під час організації роботи закладів громадського харчування.

3. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕНЕРГЕТИЧНА ТА ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА, ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

3.1. Екологічна безпека

Основні завдання на 2023 рік:

- запровадження та обслуговування функціонування державної системи моніторингу навколишнього природного середовища;
- покращення роботи зі збирання та утилізації твердих побутових відходів, відходів, утворених внаслідок бойових дій;
- впровадження роздільного збирання та сортування відходів;
- знищення не придатних до використання хімічних засобів захисту рослин;
- впровадження сучасних систем очищення стічних вод;
- захист від забруднення водоносних горизонтів.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) запровадження та обслуговування функціонування державної системи моніторингу навколишнього природного середовища (влаштування стаціонарного поста спостереження).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент захисту довкілля та природних ресурсів обласної державної адміністрації, Херсонський обласний центр з гідрометеорології;

2) покращення роботи зі збирання та утилізації твердих побутових відходів;

3) впровадження роздільного збирання та сортування відходів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) підготовка запиту до Міндовкілля України про виділення коштів на виконання природоохоронного заходу «Збирання, перевезення, зберігання не придатних до використання хімічних засобів захисту рослин, які зберігаються на території Херсонської області, з їх подальшими утилізацією або видаленням» у кількості 1668,457 тонни.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальний виконавець: Департамент захисту довкілля та природних ресурсів обласної державної адміністрації;

5) проведення робіт з будівництва, реконструкції очисних споруд, напірних колекторів та мереж каналізації у населених пунктах області;

6) оформлення та паспортизація існуючих об'єктів поводження з ТПВ відповідно до вимог чинного законодавства;

7) розроблення та затвердження в установленому порядку схем санітарного очищення населених місць;

8) вирішення питання стосовно організації збирання та вивезення ТПВ з кожного населеного пункту області;

9) облаштування земельних ділянок діючих звалищ побутових відходів відповідно до встановлених норм та правил щодо запобігання шкідливому впливу на довкілля та здоров'я людини, за потреби – проведення рекультивації.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департаменти обласної державної адміністрації: розвитку територій; захисту довкілля та природних ресурсів, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

10) проведення робіт з будівництва, реконструкції очисних споруд із застосуванням сучасної технології очищення стічних вод.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради, Департаменти обласної державної адміністрації: захисту довкілля та природних ресурсів; розвитку територій, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- отримання коштів державного бюджету та вивезення для утилізації не придатних до використання хімічних засобів захисту рослин – 1668,457 тонни;
- забезпечення моніторингу забруднення атмосферного повітря в зоні впливу діяльності ПрАТ «Ukrainian Chemical Products» на регулярній основі;
- забезпечення очищення стічних вод з метою зменшення забруднення природного середовища;
- забезпечення збільшення населених пунктів області, де впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів.

3.2. Паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження**Основні завдання на 2023 рік:**

- впровадження в області на всіх рівнях, особливо у бюджетній і комунальних сферах, системи підходу до реалізації політики підвищення енергоефективності;
- розширення сфери впровадження альтернативних видів палива;
- створення нових потужностей виробництва енергії з відновлювальних джерел.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) створення системи енергетичного менеджменту (впровадження моніторингу споживання енергоресурсів спорудами і будівлями державної та комунальної форм власності шляхом запуску Баз даних енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

2) проведення робіт з термосанації та термомодернізації закладів соціально-бюджетної сфери (теплоізоляція зовнішніх стін, підвальних приміщень, горищ, покрівель та фундаментів, заміна вікон та дверей, переоснащення теплових пунктів, проведення робіт з реконструкції, технічного переоснащення, дооснащення, заміни, встановлення нових котлів, будівництво нових котелень, спрямованих на заміщення традиційних видів палива альтернативними з метою скорочення паливо-енергетичних ресурсів).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради;

3) розвиток енергетичної інфраструктури з використанням відновлювальних джерел енергії (будівництво нових сонячних та вітрових електростанцій).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- впровадження енергоменеджменту, енергомоніторингу в будівлях обласних бюджетних установ;
- зменшення втрат при споживанні енергетичних ресурсів у будинках. Рейтинг енергоефективності будівель;
- збільшення частки виробленої енергії з відновлювальних джерел;
- збільшення сумарної потужності альтернативних джерел енергії (електричної та теплової) до сумарної потужності усіх джерел енергії (електричної та теплової).

3.3. Збереження та розвиток територій природно-заповідного фонду

Основні завдання на 2023 рік:

- організація заходів з розмінування територій та об'єктів природно-заповідного фонду області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

- 1) проведення робіт з очищення територій та об'єктів природно-заповідного фонду від вибухонебезпечних предметів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальний виконавець: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, Головне управління ДСНС України в області, Департамент захисту довкілля та природних ресурсів обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- очищення територій та об'єктів природно-заповідного фонду від вибухонебезпечних предметів, продовження роботи з відновлення об'єктів природно-заповідного фонду області.

3.4. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Основні завдання на 2023 рік:

- підвищення ступеня захищеності населення і територій області від надзвичайних ситуацій, зменшення ризиків виникнення та мінімізація наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- покращення рівня матеріально-технічного забезпечення заходів з питань цивільного захисту;

- забезпечення організації роботи Штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- попередження процесів затоплення та підтоплення на території області.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) надання методичної допомоги з відновлення документації з питань цивільного захисту районним державним (військовим) адміністраціям та територіальним громадам.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, Головне управління ДСНС України в Херсонській області;

2) проведення функціонального навчання у сфері цивільного захисту працівників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області, Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) забезпечення організації діяльності регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації;

4) організація просвітницької роботи серед населення щодо вибухонебезпечних предметів, правил поведінки та проживання на деокупованих територіях;

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Херсонської області, Головне управління ДСНС України в Херсонській області;

5) відновлення та будівництво водовідвідних систем захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Басейнове управління водних ресурсів нижнього Дніпра, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

6) відновлення та забезпечення стабільної роботи дренажних насосних станцій для захисту від підтоплення населених пунктів області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Басейнове управління водних ресурсів нижнього Дніпра, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- підвищення спроможності попереджати, реагувати та ліквідовувати наслідки надзвичайних ситуацій в області;
- відпрацювання злагодженості й оперативності у роботі та взаємодії органів управління під час виконання завдань цивільного захисту;
- формування у населення культури безпеки життєдіяльності, обізнаності щодо прав та обов'язків у сфері цивільного захисту й готовності до свідомих практичних дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- відновлення та налагодження функціонування територіальної підсистеми Херсонської області єдиної державної системи цивільного захисту України.

4. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**4.1. Регіональна політика. Розвиток територіальних громад****Основні завдання на 2023 рік:**

- сприяння відновленню ефективної діяльності органів місцевого самоврядування територіальних громад.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) надання всебічної організаційної, інформаційно-методичної та практичної допомоги у здійсненні органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями населених пунктів відповідних функцій.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління з питань децентралізації та розвитку громад обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, Херсонський регіональний офіс програми «U-LEAD з Європою», Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України;

2) сприяння підвищенню управлінської та кадрової спроможності органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій населених пунктів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління з питань децентралізації та розвитку громад обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів, Херсонський регіональний офіс програми «U-LEAD з Європою», Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України;

3) сприяння участі органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій населених пунктів у державних програмах, програмах міжнародної технічної допомоги.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління обласної державної адміністрації: «Офіс інвестицій та розвитку експорту», з питань децентралізації та розвитку громад, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, Херсонський регіональний офіс програми «U-LEAD з Європою», Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України;

4) сприяння розробленню та реалізації програм відновлення територій територіальних громад.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, управління з питань децентралізації та розвитку громад обласної державної адміністрації, інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- відновлення діяльності та функцій органів державної влади і місцевого самоврядування на територіях 49 територіальних громад, сприяння їх розвитку в умовах воєнного стану та у випадку його скасування.

4.2. Наповнення бюджету, оптимізація і контроль бюджетних витрат

Основні завдання на 2023 рік:

- забезпечення збалансованості показників бюджету області на 2023 рік, врегулювання міжбюджетних відносин бюджетів усіх рівнів та належного виконання затверджених бюджетних показників;

- забезпечення ефективної взаємодії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та контролюючих органів щодо наповнення бюджетів усіх рівнів відповідно до показників економічного розвитку територій;

- сприяння у відновленні й організації роботи бізнесу на звільнених територіях;

- підвищення податкоспроможності території за рахунок створення нових виробництв, розвитку сфери послуг, залучення інвестицій;

- формування стимулюючого механізму щодо раціонального використання наявних матеріальних і фінансових ресурсів;

- проведення роботи з детінізації економіки та з платниками податків щодо викриття схем ухилення від сплати платежів до бюджету;

- забезпечення економного і раціонального витрачання бюджетних коштів, посилення контролю за дотриманням вимог законодавчо-нормативних актів щодо витрачання бюджетних коштів.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) відновлення роботи комісій по наповненню місцевих бюджетів з питань, пов'язаних із легалізацією трудових відносин та заробітної плати, скороченням кількості підприємств, де заробітна плата виплачується нижче законодавчо

встановленого мінімуму, усуненням випадків використання земельних ділянок без правовстановлюючих документів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: військові адміністрації населених пунктів;

2) систематичне проведення моніторингу надходжень податків і зборів у розрізі місцевих бюджетів та видів платежів, визначення реалістичного фінансового ресурсу до кінця року, за потреби коригування дохідної та видаткової частини бюджету згідно з вимогами Бюджетного кодексу України.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент фінансів обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

3) розширення спектра заходів підтримки бізнесу (формування бази даних щодо приміщень комунальної власності, які можуть бути надані в оренду за незначну плату, створення системи позиціювання та просування продукції місцевих виробників, сприяння участі місцевих підприємств у міжнародних комунікаційних заходах з метою виходу на міжнародні ринки тощо).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонська обласна державна адміністрація (Херсонська обласна військова адміністрація), структурні підрозділи обласної державної адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

4) проведення роботи з місцевим бізнесом щодо підвищення рівня добровільної сплати податків та платежів суб'єктів господарювання, погашення податкового боргу до бюджетів усіх рівнів.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Головне управління ДПС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, військові адміністрації населених пунктів;

5) забезпечення впровадження заходів зі скорочення непершочергових (непріоритетних) видатків, інших заходів з економного і раціонального використання бюджетних коштів, енергоносіїв, удосконалення мережі бюджетних установ та упорядкування штатної чисельності працівників.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: головні розпорядники коштів обласного бюджету, військові адміністрації населених пунктів.

Очікувані результати:

- збалансованість показників місцевих бюджетів;
- забезпечення виконання затверджених показників по доходах і видатках місцевих бюджетів;
- підвищення рівня фінансової спроможності місцевих бюджетів;
- недопущення виникнення бюджетної заборгованості з оплати праці в установах та закладах, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів області.

4.3. Підвищення обороноздатності області. Підтримка армії та захист військовослужбовців

Основні завдання на 2023 рік:

- матеріально-технічне забезпечення заходів територіальної оборони області;
- здійснення заходів щодо розміщення підрозділів Збройних Сил України на території області;
- надання шефської допомоги військовим частинам (установам) Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України;
- виконання державних завдань з відбору громадян до вступу на військову службу за контрактом, призову на строкову службу та проведення заходів з допризовної підготовки.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) сприяння в матеріально-технічному забезпеченні підрозділів територіальної оборони у зоні територіальної оборони (Херсонська область) у мирний час та в умовах особливого періоду;

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, 124-та бригада територіальної оборони;

2) обладнання пунктів управління обласної державної адміністрації сучасними технічними засобами (засоби зв'язку, життєдіяльності та захисту персоналу тощо) для забезпечення їх функціонування згідно з призначенням у мирний час і в умовах особливого періоду. Реконструкція територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, управління інформаційних технологій обласної державної адміністрації;

3) надання допомоги в облаштуванні місць дислокації підрозділів територіальної оборони області та інших підрозділів Збройних Сил України.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, 124-та бригада територіальної оборони, підрозділи Збройних Сил України, місцем дислокації яких визначено Херсонську область;

4) військово-патріотичне виховання молоді, забезпечення допризовної підготовки та призову громадян на військову службу.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонський обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки, Департамент з питань цивільного

захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації, управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- підвищення стану готовності територіальної оборони в мирний час і в умовах особливого періоду та забезпечення підготовки 124-ї окремої бригади територіальної оборони до виконання завдань за призначенням;
- 100% виконання плану призову громадян на військову службу, кількісний показник якого буде визначено для Херсонської області Міністерством оборони України;
- підвищення готовності до використання за призначенням запасних пунктів управління обласної державної адміністрації за рахунок забезпечення 100% сучасних засобів телекомунікацій та управління;
- надання допомоги у забезпеченні побутових умов підрозділам Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, які дислокуються на території області;
- покращення стану військово-патріотичного виховання дітей, підлітків та молоді.

4.4. Створення умов для розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства

Основні завдання на 2023 рік:

- забезпечення стабільності та прогнозованості суспільно-політичного життя області, задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі, громадської ініціативи та самоорганізації, забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини;
- формування нового складу громадської ради при обласній державній адміністрації.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

- 1) налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин між обласною державною (військовою) адміністрацією та інститутами громадянського суспільства;
- 2) створення сприятливих умов розвитку в області громадянського суспільства, місцевого самоврядування шляхом залучення представників інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації в області державної (регіональної) політики, а саме: включення представників інститутів громадянського суспільства до консультативно-дорадчих органів, забезпечення прозорості та гласності у прийнятті управлінських рішень через організацію та проведення публічних громадських обговорень;
- 3) проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного

бюджету;

4) сприяння інститутам громадянського суспільства та громадській раді при обласній державній адміністрації в організації та проведенні громадської експертизи діяльності обласної державної адміністрації відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 року № 976.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: управління внутрішньої та інформаційної політики обласної державної адміністрації, районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів;

5) забезпечення функціонування державної установи «Херсонський обласний контактний центр».

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонська обласна державна адміністрація (Херсонська обласна військова адміністрація);

6) забезпечення виконання статистичних робіт для структурних підрозділів обласної державної адміністрації та презентаційних робіт для висвітлення діяльності голови обласної державної (начальника обласної військової адміністрації).

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: Херсонська обласна державна адміністрація (Херсонська обласна військова адміністрація), Головне управління статистики у Херсонській області, Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації.

Очікувані результати:

- залучення громадськості до формування та реалізації в області державної політики через механізм проведення консультацій з громадськістю;

- активізація діяльності консультативно-дорадчих органів при обласній державній адміністрації із залученням представників інститутів громадянського суспільства, сприяння формуванню та діяльності громадських рад при обласній та районних державних адміністраціях.

4.5. Управління об'єктами спільної власності територіальних громад області

Основні завдання на 2023 рік:

- забезпечення функціонування, відновлення та приведення до належного стану будівель і об'єктів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області;

- забезпечення ефективного та раціонального використання комунального майна, що належить до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, в обласних комунальних закладах, установах та на підприємствах.

Основні заходи для забезпечення виконання визначених завдань:

1) проведення інвентаризації та аналізу ефективності відновлення, використання комунального майна, що належить до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради, виконавчий апарат Херсонської обласної ради, балансоутримувачі майна;

2) контроль за виконанням зобов'язань, передбачених у договорах оренди майна, що належить до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: виконавчий апарат Херсонської обласної ради, комунальні установи, заклади, підприємства Херсонської обласної ради, структурні підрозділи обласної державної адміністрації;

3) забезпечення функціонування, проведення ремонтних робіт, реконструкції та здійснення експлуатаційного утримання будівель і споруд, що належать до спільної власності територіальних громад області.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: структурні підрозділи обласної державної адміністрації, комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради, установи, заклади, підприємства, що фінансуються з обласного бюджету;

4) вжиття заходів, спрямованих на енерго- та ресурсозбереження: заміна опалювальних котлів, мереж тепло- та водопостачання, аварійних покрівель, встановлення вікон.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: структурні підрозділи обласної державної адміністрації, комунальні установи, заклади, підприємства Херсонської обласної ради, комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради, виконавчий апарат Херсонської обласної ради;

5) приведення до належного стану, забезпечення якісного функціонування систем протипожежного захисту будівель і споруд, що належать до спільної власності територіальних громад області, та проведення першочергових заходів, спрямованих на усунення порушень у сфері пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: структурні підрозділи обласної державної адміністрації, комунальні установи, заклади, підприємства спільної власності територіальних громад області, комунальна установа з капітального будівництва та експлуатації Херсонської обласної ради, виконавчий апарат Херсонської обласної ради;

6) сприяння ліквідації, реорганізації підприємств (установ, закладів) спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Херсонської області,

які припинили свою діяльність або не провадять діяльність, передбачену установчими документами.

Термін виконання: протягом року.

Відповідальні виконавці: структурні підрозділи обласної державної адміністрації, комунальні установи, заклади, підприємства спільної власності територіальних громад області, виконавчий апарат Херсонської обласної ради.

Очікувані результати:

- проведення невідкладних протиаварійних, ремонтно-реставраційних робіт, капітальних і поточних ремонтів, модернізації, інших заходів з ремонту, оновлення або поліпшення комунального майна на об'єктах спільної власності територіальних громад області;
- усунення порушень у сфері пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту.

III. Джерела фінансування програми соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2023 рік

Виконання та фінансування заходів Програми здійснюється в рамках обласних регіональних програм за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, власних коштів підприємств і організацій, коштів інвесторів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Директор Департаменту
розвитку економіки
обласної державної адміністрації

Юлія КРИВЧИК

Додаток І
до програми соціально-економічного
та культурного розвитку
Херсонської області на 2023 рік

ПЕРЕЛІК
основних показників економічного і соціального розвитку області на 2023 рік

№ п/ п	Найменування показника	Одиниця виміру	Значення показника				Відповідальні за супроводження показника
			2021 рік, факт	2022 рік, очікуване	2023 рік, прогноз	Прогноз 2023 року до очікув. 2022 року (+,- в.п., %)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Валовий регіональний продукт:						Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
	у порівнянних цінах (до попереднього року)	%	102	8	700	+692 в.п.	
	у фактичних цінах, всього	млн грн	60663	6340	57420	х	
2.	Індекс споживчих цін	%	110,0	130,6	130,4	-0,2 в.п.	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
Промисловість							
3.	Індекс промислової продукції (до попереднього року)	%	92,8	8,5	130,0	+121,5 в.п.	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
4.	Індекс промислової продукції у виробництві	%	92,6	19,0	114,2	+95,2 в.п.	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної

1	2	3	4	5	6	7	8
	харчових продуктів, напоїв						державної адміністрації, Головне управління статистики в області
5.	Обсяг реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) без ПДВ та акцизу, млн грн	млн грн	40660,8	10000,0	12500,0	+2500,0	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
Сільське господарство							
6.	Виробництво продукції сільського господарства у постійних цінах 2016 року – всього	млн грн	30144,8	194,0	30114,8	x	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
7.	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва (до попереднього року)	%	111,5	0,64	в 155,4 р.б	x	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
Інвестиційна і зовнішньоекономічна діяльність							
8.	Обсяг капітальних інвестицій (за рахунок усіх джерел фінансування)	млн грн	5157,9	260,0	3500	x	Управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
9.	Темп зростання обсягів капітальних інвестицій (до попереднього року) *	%	115,8	3,0	в 13,5 р.б	x	Управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
10.	Обсяг експорту товарів	млн дол. США	412,8	17,0	47,1	+30,1 в.п.	Управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
11.	Темп зростання (зменшення) обсягу експорту товарів до попереднього року	%	147,1	4,1	277,0	x	Управління «Офіс інвестицій та розвитку експорту» обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області

1	2	3	4	5	6	7	8
Будівництво							
12.	Обсяг виконаних будівельних робіт	млн грн	1398,9	80,0	1500,0	х	Управління містобудування та архітектури обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
13.	Індекс продукції будівництва (до попереднього року) *	%	89,3	4,4	в 14,4 р.б	х	Управління містобудування та архітектури обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
14.	Кількість відновлених об'єктів	од.	2	95	520	+425	Управління містобудування та архітектури обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
	- критичної інфраструктури	од.	2	10	50	+40	Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації
	- соціальної інфраструктури	од.	-	5	10	+5	
	- житлового призначення	од.	-	80	500	+420	
Бюджет, доходи населення							
15.	Темп зростання доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) до попереднього року	%	116,1	56,0	76,7	+20,7 в.п.	Департамент фінансів обласної державної адміністрації
16.	Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	грн	11398,0	11400,0	15000,0	+3600,0	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області
17.	Індекс реальної заробітної плати (до попереднього року) *	%	110,5	77,0	101,0	+24,0 в.п.	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, Головне управління статистики в області

1	2	3	4	5	6	7	8
Ринок праці							
18.	Рівень безробіття населення у віці 15 – 70 років за методологією Міжнародної організації праці, % до робочої сили відповідного віку	%	11,8	33,9	34,0	+0,1 в.п.	Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, обласний центр зайнятості, Головне управління статистики в області

* темпи зростання розраховані через індекси споживчих цін

ВИРОБНИЦТВО ОСНОВНИХ ВИДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

(Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації,
Головне управління статистики в області)

Найменування показника	2021 рік, факт	2022 рік, очікуване	2023 рік, прогноз	Прогноз 2023 року до очікув. 2022 року (+,- в.п., %)
1	2	3	4	5
Валова продукція сільського господарства в постійних цінах 2016 року, млн грн	30144,8	194,0	30144,8	х
у % до попереднього року	111,5	0,64	в 155,4 р.б	в 155,4 р.б
у тому числі: рослинництво	272206,4	х	272206,4	-
тваринництво	2938,4	194,0	2938,4	в 15,5 р.б
Виробництво основних видів сільськогосподарської продукції, тис. тонн	х	х	х	х
зернові культури	3599,5	х	3599,5	х

Продовження додатка 1 до Програми

1	2	3	4	5
олійні культури – всього:	1190,0	х	1190,0	х
у тому числі:				
соняшник	673,0	х	673,0	х
картопля	426,5	х	426,5	х
овочі	1220,8	х	1220,8	х
баштанні культури	270,0	х	270,0	х
плоди та ягоди	37,0	х	37,0	х
виноград	9,2	х	9,2	х
Реалізація на забій худоби та птиці (у живій вазі)	52,7	8,0	52,7	в 6,6 р.б.
молоко	237,5	15,0	237,5	в 16,0 р.б.
яйця	657,7	60,0	657,7	в 11,0 р.б.
вовна, у фізичній масі, тонн	72,0	2,0	72,0	в 36,0 р.б.

Директор Департаменту розвитку економіки
обласної державної адміністрації

Юлія КРИВЧИК

Додаток 2
до програми соціально-економічного
та культурного розвитку Херсонської
області на 2023 рік

ПЕРЕЛІК
прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку Херсонської області до 2025 року

Найменування показника	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	2	3	4
Валовий регіональний продукт:			
- у% до попереднього року	700	105	105
- у фактичних цінах, всього, млн грн	57420	77170	101300
Індекс промислової продукції (до попереднього року), %	130,0	130,0	130,0
Виробництво продукції сільського господарства у постійних цінах 2016 року, всього, млн грн	30144,8	31600	33220
Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва (до попереднього року), %	в 155,4 р.б.	105,0	105,0
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	130,4	128,0	125,0
Середньомісячна заробітна плата штатного працівника, грн	15000	20000	26000
Індекс реальної заробітної плати, % до попереднього року	101,0	103,0	103,5
Рівень безробіття населення у віці 15 – 70 років за методологією Міжнародної організації праці, % до економічно активного населення відповідного віку	34,5	34,1	33,9
Обсяг капітальних інвестицій (за рахунок усіх джерел фінансування), млн грн	3500	5000	7000
Темп зростання обсягів капітальних інвестицій (до попереднього року), %	в 13,4 р.б.	111,6	112,0

1	2	3	4
Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	+11,1	-11,0	-5
Експорт товарів і послуг:	x	x	x
млн дол. США	47,1	61,0	80,0
% до попереднього року	277,0	130,0	130,0
Імпорт товарів і послуг:	x	x	x
млн дол. США	36,0	72,0	85,0
% до попереднього року	290,0	200,0	118,0

Директор Департаменту розвитку економіки
обласної державної адміністрації

Юлія КРИВЧИК

Додаток 3
до програми соціально-економічного
та культурного розвитку
Херсонської області на 2023 рік

ПЕРЕЛІК
регіональних програм, запланованих до виконання у 2023 році
з використанням усіх джерел фінансування

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
1.	Обласна програма «Розвиток людського капіталу Херсонської області» на 2017 – 2024 роки	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації	<i>Рішення XII сесії обласної ради VII скликання</i> від 10 квітня 2017 року № 473 (зі змінами)	2017 – 2024 роки
2.	Комплексна програма розвитку фізичної культури і спорту в Херсонській області на 2019 – 2023 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління фізичної культури, молоді та спорту)	<i>Рішення XXII сесії обласної ради VII скликання</i> від 14 грудня 2018 року № 1094 (зі змінами)	2019 – 2023 роки
3.	Обласна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на 2019 – 2023 роки	Департамент здоров'я обласної державної адміністрації	<i>Рішення XXIII сесії обласної ради VII скликання</i> від 08 лютого 2019 року № 1156 (зі змінами)	2019 – 2023 роки
4.	Програма з ліквідації амброзії полинолистої на території Херсонської області на 2020 – 2023 роки	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації	<i>Рішення XXIX сесії обласної ради VII скликання</i> від 18 жовтня 2019 року № 1396 (зі змінами)	2020 – 2023 роки
5.	Обласна програма соціального захисту людей похилого віку, осіб з інвалідністю, підтримки сім'ї, утвердження гендерної	Департамент соціального розвитку обласної	<i>Рішення XXXI сесії обласної ради VII скликання</i>	2020 – 2024 роки

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
	рівності та протидії торгівлі людьми на 2020 – 2024 роки	державної адміністрації	від 20 грудня 2019 року № 1506 (зі змінами)	
6.	Обласна цільова програма розвитку харчової та переробної галузі Херсонської області на 2020 – 2025 роки	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації	Рішення XXXI сесії обласної ради VII скликання від 20 грудня 2019 року № 1508 (зі змінами)	2020 – 2025 роки
7.	Програма «Безпечна Херсонщина» на 2020 – 2023 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (сектор взаємодії з правоохорон- ними органами)	Рішення XXXI сесії обласної ради VII скликання від 20 грудня 2019 року № 1518 (зі змінами)	2020 – 2023 роки
8.	Обласна програма щодо запровадження обласних стипендій на 2020 – 2023 роки	Управління освіти і науки обласної державної адміністрації	Рішення XXXII сесії обласної ради VII скликання від 28 лютого 2020 року № 1566 (зі змінами)	2020 – 2023 роки
9.	Програма запобігання виникненню та ліквідації надзвичайних ситуацій (аварій) і оперативного реагування на них у Херсонській області на 2021 – 2025 роки	Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації	Рішення XXXVII сесії обласної ради VII скликання від 16 жовтня 2020 року № 1803 (зі змінами)	2021 – 2025 роки
10.	Програма індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» на 2021 – 2027 роки	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації	Рішення XXXVII сесії обласної ради VII скликання від 16 жовтня 2020 року № 1805	2021 – 2027 роки

№ п/п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
		Обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі		
11.	Обласна комплексна програма забезпечення прав дітей «Херсонщина заради дітей» до 2025 року	Служба у справах дітей обласної державної адміністрації	<i>Рішення XXXVII сесії обласної ради VII скликання від 16 жовтня 2020 року № 1807</i>	2020 – 2025 роки
12.	Регіональна програма з використання та охорони земель у Херсонській області на 2020 – 2024 роки	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації	<i>Рішення II сесії обласної ради VIII скликання від 22 грудня 2020 року № 32</i>	2020 – 2024 роки
13.	Програма розвитку інформаційного простору Херсонської області на 2021 – 2024 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління внутрішньої та інформаційної політики)	<i>Рішення II сесії обласної ради VIII скликання від 22 грудня 2020 року № 34 (зі змінами)</i>	2021 – 2024 роки
14.	Програма створення страхового фонду документації Херсонської області на період 2021 – 2025 років	Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації	<i>Рішення II сесії обласної ради VIII скликання від 22 грудня 2020 року № 37</i>	2021 – 2025 роки
15.	Програма впровадження державної політики органами влади у Херсонській області на 2021 – 2023 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління фінансово-господарського	<i>Рішення II сесії обласної ради VIII скликання від 22 грудня 2020 року № 45 (зі змінами)</i>	2021 – 2023 роки

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
		забезпечення апарату) Департамент фінансів обласної державної адміністрації		
16.	Обласна програма розвитку міжнародного аеропорту «Херсон» на 2021 – 2023 роки	Департамент інфраструктури обласної державної адміністрації	<i>Рішення II сесії обласної ради VIII скликання від 22 грудня 2020 року № 61 (зі змінами)</i>	2021 – 2023 роки
17.	Програма щодо відзначення, матеріального заохочення окремих колективів, громадян області та військовослужбовців, вшанування пам'яті загиблих херсонців – учасників АТО/ООС, видатних земляків на 2021 – 2025 роки	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації	<i>Рішення IV сесії обласної ради VIII скликання від 05 лютого 2021 року № 76 (зі змінами)</i>	2021 – 2025 роки
18.	Обласна програма підтримки сімей загиблих (померлих) захисників України на 2021 – 2025 роки	Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації	<i>Рішення V сесії обласної ради VIII скликання від 23 квітня 2021 року № 122 (зі змінами)</i>	2021 – 2025 роки
19.	Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2021 – 2025 роки	Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації	<i>Рішення V сесії обласної ради VIII скликання від 23 квітня 2021 року № 124</i>	2021 – 2025 роки
20.	Програма організації допомоги правоохоронним органам Херсонської області у забезпеченні безпеки дорожнього руху, публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, профілактики	Херсонська обласна державна адміністрація (сектор взаємодії з правоохоронними органами)	<i>Рішення V сесії обласної ради VIII скликання від 23 квітня 2021 року № 130 (зі змінами)</i>	2021 – 2023 роки

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
	злочинності, дотримання законності під час охорони державного кордону України на 2021 – 2023 роки			
21.	Програма збереження об'єктів культурної спадщини (в частині пам'яток архітектури) Херсонської області на 2021 – 2023 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління містобудування та архітектури)	<i>Рішення V сесії обласної ради VIII скликання від 23 квітня 2021 року № 140</i>	2021 – 2023 роки
22.	Програма створення містобудівного кадастру Херсонської області на 2021 – 2024 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління містобудування та архітектури)	<i>Рішення VI сесії обласної ради VIII скликання від 18 червня 2021 року № 208</i>	2021 – 2024 роки
23.	Обласна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на 2021 – 2025 роки	Департамент соціального розвитку обласної державної адміністрації	<i>Рішення VI сесії обласної ради VIII скликання від 18 червня 2021 року № 212</i>	2021 – 2025 роки
24.	Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Херсонській області на 2021 – 2023 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (Департамент розвитку економіки)	<i>Рішення VII сесії обласної ради VIII скликання від 19 серпня 2021 року № 266</i>	2021 – 2023 роки
25.	Обласна програма «Ліси Херсонщини» на 2021 – 2030 роки	Департамент захисту довкілля та природних ресурсів обласної державної адміністрації Херсонське обласне управління	<i>Рішення VII сесії обласної ради VIII скликання від 19 серпня 2021 року № 268</i>	2021 – 2030 роки

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
		лісового та мисливського господарства		
26.	Обласна програма «Молодь Херсонщини» на 2022 – 2026 роки	Управління фізичної культури, молоді та спорту обласної державної адміністрації	<i>Рішення IX сесії обласної ради VIII скликання</i> від 26 листопада 2021 року № 342 (зі змінами)	2022 – 2026 роки
27.	Обласна програма розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Херсонської обласної ради на 2022 – 2024 роки	Департамент здоров'я обласної державної адміністрації	<i>Рішення IX сесії обласної ради VIII скликання</i> від 26 листопада 2021 року № 345	2022 – 2024 роки
28.	Обласна програма підвищення рівня безпеки дорожнього руху на 2022 – 2023 роки	Департамент інфраструктури обласної державної адміністрації	<i>Рішення IX сесії обласної ради VIII скликання</i> від 26 листопада 2021 року № 348	2022 – 2023 роки
29.	Антикорупційна програма Херсонської обласної ради на 2021 – 2023 роки	Херсонська обласна рада	<i>Рішення IX сесії обласної ради VIII скликання</i> від 26 листопада 2021 року № 373 (зі змінами)	2021 – 2023 роки
30.	Програма розвитку культури і духовності в Херсонській області на 2022 – 2024 роки	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації	<i>Рішення X сесії обласної ради VIII скликання</i> від 17 грудня 2021 року № 396	2022 – 2024 роки
31.	Обласна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства на 2022 – 2026 роки	Херсонська обласна державна адміністрація (управління внутрішньої та інформаційної політики)	<i>Рішення X сесії обласної ради VIII скликання</i> від 17 грудня 2021 року № 399	2022 – 2026 роки
32.	Обласна цільова соціальна програма національно-	Управління фізичної	<i>Рішення X сесії обласної ради</i>	2022 – 2026 роки

№ п/ п	Назва програми	Координатор виконання програми	Рішення, яким затверджена програма	Термін дії програми
	патріотичного виховання на 2022 – 2026 роки	культури, молоді та спорту обласної державної адміністрації	<i>VIII скликання</i> від 17 грудня 2021 року № 403	
33.	Програма розвитку тваринництва Херсонщини на 2022 – 2025 роки	Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації	<i>Рішення XII сесії обласної ради VIII скликання</i> від 18 лютого 2022 року № 442	2022 – 2025 роки
34.	Обласна цільова програма збереження та розвитку національних меншин та корінних народів України в Херсонській області на 2022 – 2024 роки	Департамент реалізації гуманітарної політики обласної державної адміністрації	<i>Рішення XII сесії обласної ради VIII скликання</i> від 18 лютого 2022 року № 447	2022 – 2024 роки
35.	Програма охорони довкілля Херсонської області на 2022 – 2024 роки	Департамент захисту довкілля та природних ресурсів обласної державної адміністрації	<i>Рішення XII сесії обласної ради VIII скликання</i> від 18 лютого 2022 року № 450	2022 – 2024 роки

Директор Департаменту
розвитку економіки
обласної державної адміністрації

Юлія КРИВЧИК